

İL İSTİHDAM VE MESLEKİ EĞİTİM KURULLARI

FAALİYET RAPORU

2024

1. GİRİŞ.....	1
2. AKTİF İŞGÜCÜ PROGRAMLARINA YÖNELİK FAALİYETLER.....	3
2.1. Mesleki Eğitim Kursları	4
2.2. İşbaşı Eğitim Programları.....	6
2.3. Toplum Yararına Programlar	8
2.4. İşgücü Uyum Programı (İUP).....	9
3. İŞGÜCÜ PİYASASI ANALİZLERİNE YÖNELİK FAALİYETLER.....	10
4. ÖZEL POLİTİKA GEREKTİREN GRUPLARA YÖNELİK FAALİYETLER.....	13
4.1. Kadınlar	14
4.2. Gençler	17
4.3. Engelliler	21
4.4. Eski Hükümlüler	25
4.5. Sosyal Yardım İstihdam Bağlantısı.....	26
4.6. Hane Destek Sistemi.....	27
5. ARACILIK VE DİJİTALLEŞME FAALİYETLERİ	28
6. İŞ VE MESLEK DANIŞMANLIĞINA YÖNELİK FAALİYETLER.....	29
6.1. İş Kulübü Çalışmaları	29
6.2. İnsan Kaynakları (İK) Platformu Çalışmaları.....	29
6.3. Meslek Danışmanlığı Çalışmaları.....	30
7. ÜYE KURUMLARIN TOPLANTILARA KATILIM DURUMLARI	31
8. KURULLARDA ALINAN ÖRNEK KARARLAR VE İL UYGULAMALARI.....	32
9. DEĞERLENDİRME VE ÖNERİLER.....	37

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: Mesleki Eğitim Kursları Faydalanıcılarının Cinsiyet Dağılımı.....	5
Şekil 2: 2024 Yılı En Çok Mesleki Eğitim Kursiyeri Olan Meslekler (İlk 10)	5
Şekil 3: Eğitim Durumuna Göre Mesleki Eğitim Kursu Faydalanıcı Sayısı	6
Şekil 4: İşbaşı Eğitim Programları Faydalanıcı Sayısı	7
Şekil 5: 2024 Yılı En Çok İşbaşı Eğitim Programı Katılımcısı Olan Meslekler (İlk 10 Meslek)..	7
Şekil 6: Eğitim Durumuna Göre İşbaşı Eğitim Programları Faydalanıcı Sayısı	8
Şekil 7: Toplum Yararına Program Faydalanıcı Sayısı	8
Şekil 8: İşgücü Uyum Programı Faydalanıcı Sayısı	9
Şekil 9: Veri Üretilen İşyerlerinin Çalışan Sayısına Göre Dağılımı	10
Şekil 10: Bireysel Görüşme Yapılan Kadın Oranı.....	14
Şekil 11: İşe Yerleştirilen Kadın Oranı.....	15
Şekil 12: Mesleki Eğitim Kurslarından Faydalanan Kadın Oranı	15
Şekil 13: İşbaşı Eğitim Programlarından Faydalanan Kadın Oranı.....	16
Şekil 14: Özel Sektörde İşe Yerleştirilen Genç Sayısı.....	19
Şekil 15: Yaş Gruplarına Göre Yapılan Bireysel Görüşme Dağılımı	20
Şekil 16: Mesleki Eğitim Kurslarından Faydalanan Genç Sayısı	20
Şekil 17: İşbaşı Eğitim Programlarından Faydalanan Genç Sayısı	20
Şekil 18: Engelli İşe Yerleştirme Sayısı	23
Şekil 19: Bireysel Görüşme Yapılan Engelli Sayısı	23
Şekil 20: Mesleki Eğitim Kurslarına Katılan Engelli Sayısı	23
Şekil 21: İşbaşı Eğitim Programlarına Katılan Engelli Sayısı	24

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1: 2024 Yılı Aralık Sonu İtibarıyla Engelli İşçi Kontenjan Durumu (Ülke Geneli).....	21
Tablo 2: Sosyal Yardım - İstihdam Bağlantısı Kapsamındaki Faaliyetler	27
Tablo 3: Hane Destek Sistemi Kapsamındaki Faaliyetler	27

1. GİRİŞ

Sürekli değişen ve dönüşen koşullar doğal olarak işgücü piyasasının da bu sürece eşlik etmesi gerekliliğini de beraberinde getirmektedir. İnsan merkezli olması yönüyle diğer piyasalardan ayrılan işgücü piyasasının, yaşanan değişim ve dönüşümlere hızlı ve etkin bir şekilde uyum sağlayabilmesi için kapsamlı bir sosyal diyalog mekanizmasının varlığı önem arz eden bir husus olarak ön plana çıkmaktadır. İşgücü piyasası ile ilgili sorunların çok paydaşlı bir yapıda, yönetim tabanlı olarak mümkün olan en kısa sürede en pratik şekilde ve en yakın idari merciler eliyle çözüme kavuşturulması yaklaşımı etkin bir sosyal diyalog mekanizması için gerekli görülmektedir. Günümüzde çok sayıda ülkenin en başta gelen sorunları arasında yer alan işsizliğe çözüm üretme noktasında uygulanacak politikalar, sosyal diyalog ve yönetim mekanizmasının etkin işletilmesi yoluyla desteklenmektedir.

Ülkemizde istihdam ve mesleki eğitim konularında çok taraflı sosyal diyalog mekanizmalarının önemli bir örneğini oluşturan ve 4 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 625'inci maddesinde üyeleri sayılan İl İstihdam ve Mesleki Eğitim Kurulları (İİMEK), Türkiye İş Kurumu'nun dört temel organından birini oluşturmaktadır. Yerelde faaliyet göstermesi nedeniyle, merkez yerel koordinasyonunun ve iş birliğinin sağlanmasında da oldukça önemli bir yere sahip olan İİMEK; valinin başkanlığında, belediye başkanı, büyükşehir belediyesi bulunan illerde büyükşehir belediye başkanı veya genel sekreteri ya da genel sekreter yardımcısı, il özel idaresi genel sekreteri, çalışma ve iş kurumu il müdürü, il millî eğitim müdürü, il sanayi ve teknoloji müdürü, il ticaret ve/veya sanayi odası başkanı veya başkanları, işçi konfederasyonlarından birer temsilci, işveren konfederasyonlarından birer temsilci, Türkiye Sakatlar Konfederasyonundan bir temsilci, il esnaf ve sanatkârlar odaları birliği başkanı, ilde bulunan yükseköğretim kurumlarının çalışma ekonomisi ve endüstri ilişkileri bölümü veya mesleki teknik eğitim bölümlerinden valinin belirleyeceği bir öğretim üyesi, il ticaret müdürü, kalkınma ajansı temsilcisinden oluşmaktadır. 2010/14 sayılı Başbakanlık Genelgesi ile Kurul toplantılarına ilde kadın konusunda faaliyette bulunan STK'lardan bir temsilcinin de katılımı sağlanmaktadır. Ayrıca Kurul başkanının gerekli görmesi hâlinde Kurulun gündem maddesindeki konular hakkında ilgili kurum ve kuruluşlardan bir temsilci Kurula bilgi vermek ya da görüş bildirmek için davet edilebilmektedir.

İİMEK'in görevlerine, 4 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 625'inci maddesinde yer verilmiştir. Buna göre; ilin istihdam ve mesleki eğitim politika önerilerini oluşturmak, ilin muhtelif sektör ve branştaki işgücü ve mesleki eğitim ihtiyacını belirlemek üzere işgücü piyasa analizleri yapmak yaptırmak, bu amaçla gerektiğinde ilgili alan uzmanlarından komisyonlar oluşturmak, bunların görev tanımları çerçevesinde hazırladıkları raporları değerlendirmek ve yayımlamak, gerektiğinde ilgili Bakanlık ve kurullara sunmak, Milli Eğitim Bakanlığınca gönderilen mesleki eğitim çerçeve programlarının işgücü piyasası araştırma sonuçlarına göre ilin ihtiyaçları doğrultusunda düzenlenmesi için görüş bildirmek, mesleki eğitim uygulamalarında ortaya çıkan uyuşmazlıkların çözümüne yardımcı olmak, mesleki eğitim, işgücü ve istihdam konularında kurum ve kuruluşlardan gelecek görüş ve önerileri incelemek, değerlendirmek ve sonuçlandırmak, il düzeyinde istihdamı koruyucu, geliştirici ve işsizliği önleyici tedbirleri belirlemek ve gereği için ilgili kurum ve kuruluşlara bildirmek, işgücü piyasası araştırma sonuçları da dikkate alınarak İl Milli Eğitim Müdürlüğü ve Kurum tarafından hazırlanan işgücü yetiştirme faaliyetlerine ilişkin planları onaylamak ve bunların uygulama sonuçlarını izlemek İİMEK'in görevleri olarak sıralanmıştır.

İl istihdam ve mesleki eğitim kurulları; kurul, yürütme kurulu ve denetim kurulu olmak üzere üçlü yapıdan oluşmaktadır. Yürütme kurulu, kurulun icra oranı olup beş kişiden oluşmaktadır. Denetim kurulu ise iki kişiden oluşan ve il müdürlüklerince yürütülen aktif işgücü hizmetleri kapsamındaki kurs ve programları denetlemekle görevli olan organdır.

İl istihdam ve mesleki eğitim kurulları, tüm illerimizde her yıl Ocak, Nisan, Temmuz ve Ekim aylarında dört kez olağan olarak toplanmaktadır. İhtiyaç duyulması halinde başkanın çağrısı üzerine olağanüstü toplantılar da yapılabilmektedir. Kurul toplantıları, il istihdam politikası ve il mesleki eğitim politikası olmak üzere iki oturumdan oluşmaktadır. Yapılacak toplantıların gündemi ise, Kurul başkanı ve talep olması durumunda üyelerin görüşü alınarak Yürütme Kurulu tarafından belirlenmektedir.

81 İl Müdürlüğümüzün hazırlamış olduğu faaliyet raporlarından yararlanılarak oluşturulan “İl İstihdam ve Mesleki Eğitim Kurulları 2024 Yılı Faaliyet Raporu” sekiz bölümden oluşmaktadır. Giriş bölümü ile başlayan raporda sırasıyla Aktif İşgücü Piyasası Programlarına Yönelik Faaliyetler, İşgücü Piyasası Analizlerine Yönelik Faaliyetler, Özel Politika Gerektiren Gruplara Yönelik Faaliyetler, İş ve Meslek Danışmanlığına Yönelik Faaliyetler, Üye Kurumların Toplantılara Katılım Durumları, Kurullarda Alınan Örnek Kararlar yer almakta ve son bölümünde ise değerlendirme ve öneriler sunulmaktadır.

2. AKTİF İŞGÜCÜ PROGRAMLARINA YÖNELİK FAALİYETLER

Aktif işgücü piyasası programları, işgücü piyasası üzerinde doğrudan etkiye sahip olan ve istihdama ilişkin şartları, işgücü piyasasının ihtiyaçları doğrultusunda şekillendirmeyi hedefleyen önemli faaliyetler arasında yer almaktadır. Mesleki eğitim kursları, işbaşı eğitim programları ve toplum yararına programlar aktif işgücü piyasası programları arasında yer almakta olup, bu faaliyetler işgücü piyasasına yön vermek amacıyla uygulanmaktadır.

Özel politika gerektiren grupların istihdamının desteklenmesi, işgücünün mesleki niteliklerinin artırılması ve işgücüne iş tecrübesi kazandırılmasının yanı sıra kendi işini kurmak isteyenlerin desteklenmesini de hedefleyen aktif işgücü piyasası programları ülkemizde başarıyla uygulanmaktadır. Mesleki eğitim kursları; herhangi bir mesleği olmayan, bir mesleği olmakla birlikte mesleğinde iş bulamayan veya mesleğinde yeterli olamayan işsizlerin niteliklerini geliştirerek istihdam edilebilirliklerini arttırmak ve bu kişileri işgücü piyasasına kazandırmak amacıyla düzenlenmektedir.

İşbaşı eğitim programları yoluyla; mesleğinde teorik bilgi sahibi olmasına karşın iş tecrübesi yönünden eksikliği bulunan kişilere deneyim kazandırılmakta; bu sayede hızlı bir şekilde istihdam edilebilirlikleri desteklenmektedir.

İstihdamın korunması ve artırılması, işsizliğin azaltılması hedefleri çerçevesinde aktif işgücü piyasası programları yoluyla işgücü piyasasının arz ve talep tarafı desteklenmektedir. Bu kapsamda aktif işgücü piyasası programlarının etkin ve verimli kullanılmasını sağlamaya yönelik 2024 yılında uygulamaya geçirilen Aktif İşgücü Hizmetleri Mevzuatı değişikliği ile işverenlere yönelik yararlanma koşullarında daha fazla yararlanıcıya ulaşmak amacıyla değişiklik yapılmıştır.

Toplum yararına programlar, 2022 yılında işgücü piyasası ihtiyaçları doğrultusunda yeniden kurgulanmıştır. Bu kapsamda programların amacı; afet, salgın, acil durum dönemlerinde ve diğer mücbir sebeplerde işgücü piyasasına girmekte zorluk yaşayan özel politika gerektiren gruplara kamusal faydanın yüksek olduğu alanlarda oluşturulan geçici işlerle sayesinde çalışma alışkanlık ve disiplini kazandırmak ve bu kişilere geçici süreyle gelir desteği sağlanmak olarak belirlenmiştir.

İşgücü piyasasında başta özel politika gerektiren grupların istihdam edilebilirliğini arttırabilme adına pratik ve teorik eğitimlerin yer aldığı kısmi zamanlı İşgücü Uyum Programı kamu kurumlarıyla iş birliği ile 2024 yılı Eylül ayında hayata geçirilmiştir. Bununla beraber yüksek öğretim işsizliğine proaktif bir çözüm olarak kamu üniversiteleri iş birliğiyle üniversite öğrencilerine yönelik teorik ve pratik eğitimlerin yer aldığı kısmi zamanlı programların 2025 başında hayata geçirilmesi öngörülmektedir.

Aktif İşgücü Hizmetlerinin Yürütülmesine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik kapsamında yürütülen kurs ve programlar, il istihdam ve mesleki eğitim kurullarında alınan kararlar aracılığıyla hayata geçirilmekte olup bu faaliyetler Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü koordinasyonunda hazırlanarak Kurul toplantılarında değerlendirildikten sonra uygulamaya konulmaktadır.

2.1. Mesleki Eğitim Kursları

Mesleki eğitim kursları; mesleği olmayanlara meslek edindirmek, mesleği olmakla birlikte mesleki becerilerini geliştirmek isteyenlerin istihdam edilebilirliğini artırmak amacıyla en az %60 istihdam garantili olarak düzenlenmektedir. Mesleki eğitim kursları ile işgücü piyasasının ihtiyaç duyduğu tüm mesleklerde kursiyerlerin nitelikleri geliştirilerek istihdam edilebilirlikleri artırılmaktadır.

İşverenlerin eleman ihtiyacını hızlı ve etkin bir şekilde karşılayabilmek amacıyla düzenlenen mesleki eğitim kursları, talep edilen mesleklerde nitelikli işgücünün yetiştirilmesini sağlamaktadır. Böylece işverenlerin nitelikli işgücü ihtiyacı, işverenlerin herhangi bir maliyete katlanmalarına gerek kalmadan karşılanmaktadır.

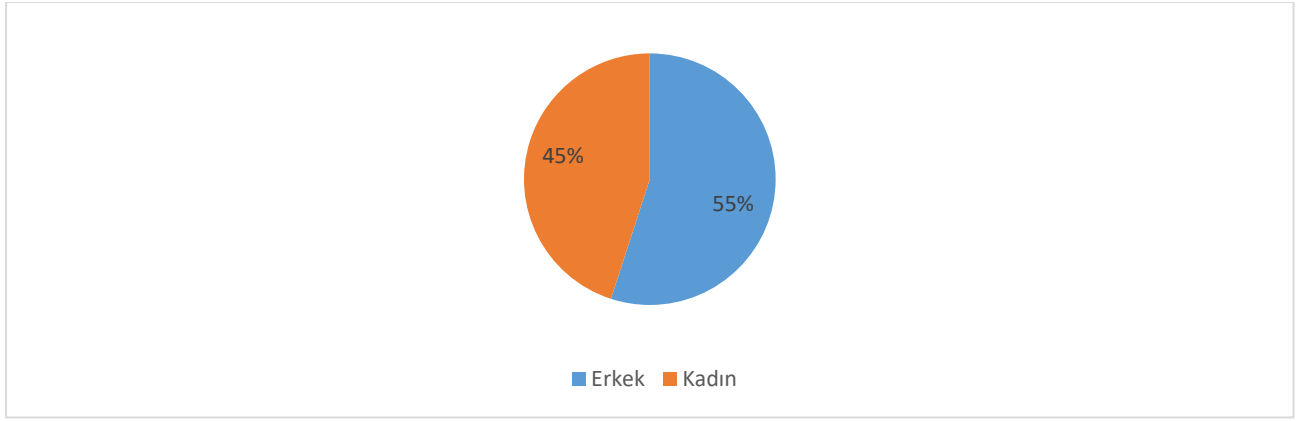
2024 yılında üniversitelerle mesleki eğitim alanında iş birliği modelini esas alan yeni bir uygulama hayata geçirilmiştir. Bu kapsamda, İŞKUR olarak ülkemizin ihtiyaç duyduğu nitelikli işgücünü yetiştirmek amacıyla üniversitelerle iş birliği içinde mesleki eğitim kursları düzenlenmektedir. Kamu-özel sektör ortaklığında yürütülen bu programlarla, gençlerin mesleki donanım kazanarak işgücü piyasasının aranan profesyonelleri haline gelmesi hedeflenmektedir. Hâlihazırda 13 üniversite ile mesleki eğitim alanında iş birliği yapılmıştır.

23 Eylül 2024 tarihinde Türkiye İş Kurumu ve Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) arasında imzalanan Nitelikli İşgücü Yetiştirme Programı (NİYEP) İş birliği Protokolü kapsamında hayata geçirilen mesleki eğitim kursları ile işgücü piyasasında ihtiyaç duyulan niteliklere sahip bireyleri yetiştirerek istihdamı artırmak ve işsizlerin mesleki yetkinliklerini geliştirmek amaçlanmaktadır. NİYEP kapsamında düzenlenen mesleki eğitim kurslarına 2024 yılında toplam 732 kişi katılmıştır. Bu sayının %64'ünü 464 kişi ile kadın kursiyerler oluşturmaktadır.

İhtiyaç duyulan nitelikli işgücünün en baştan yetiştirilmesinin yanında, işverenlerin hâlihazırda çalışanı olan ancak yeterli niteliğe sahip olmayan ve/veya diğer mevzuatlarla belirlenen belgelere sahip olmayan çalışanlarının eğitilmesi ve belge sahibi olması için de “Çalışanların Mesleki Eğitimi” adı altında kurslar düzenlenmektedir. Çalışanların mesleki eğitimi kursları aracılığıyla, işverenlerin herhangi bir maliyete katlanmasına gerek kalmadan çalışanlarının daha nitelikli hale gelmesi ve belge sahibi olması sağlanmaktadır.

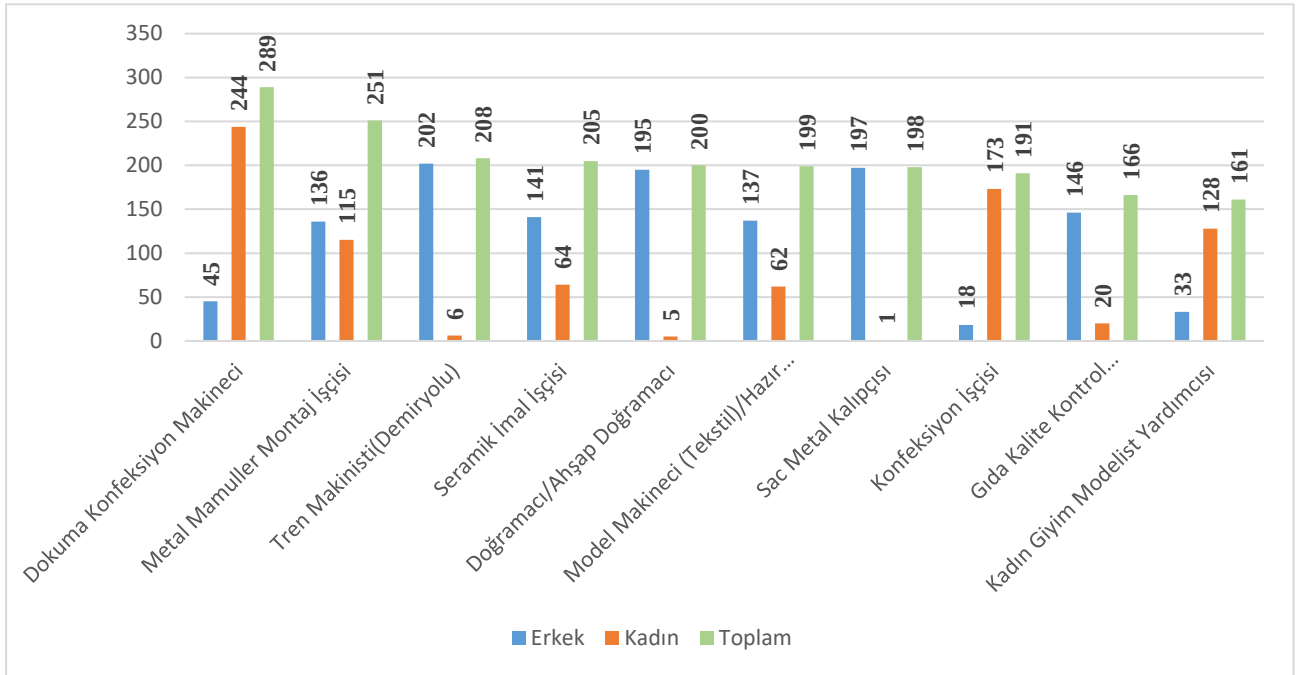
Mesleki eğitim kurslarına katılan kursiyerlere, kurslara fiilen katıldıkları günlerde ulaşım, beslenme gibi zaruri ihtiyaçlarını karşılayabilecekleri cep harçlıkları, genel sağlık sigorta primleri ve iş kazası ve meslek hastalığı sigorta primleri İŞKUR tarafından karşılanmaktadır. Ayrıca mesleki eğitim kurslarında kursiyerlere eğitim veren eğiticilerin giderleri de İŞKUR tarafından karşılanabilmektedir. Böylece işveren ihtiyaç duyduğu nitelikli işgücünü eğitim masraflarına katlanmadan mesleki eğitim kurslarında yetiştirebilmektedir.

Şekil 1: Mesleki Eğitim Kursları Faydalanıcılarının Cinsiyet Dağılımı

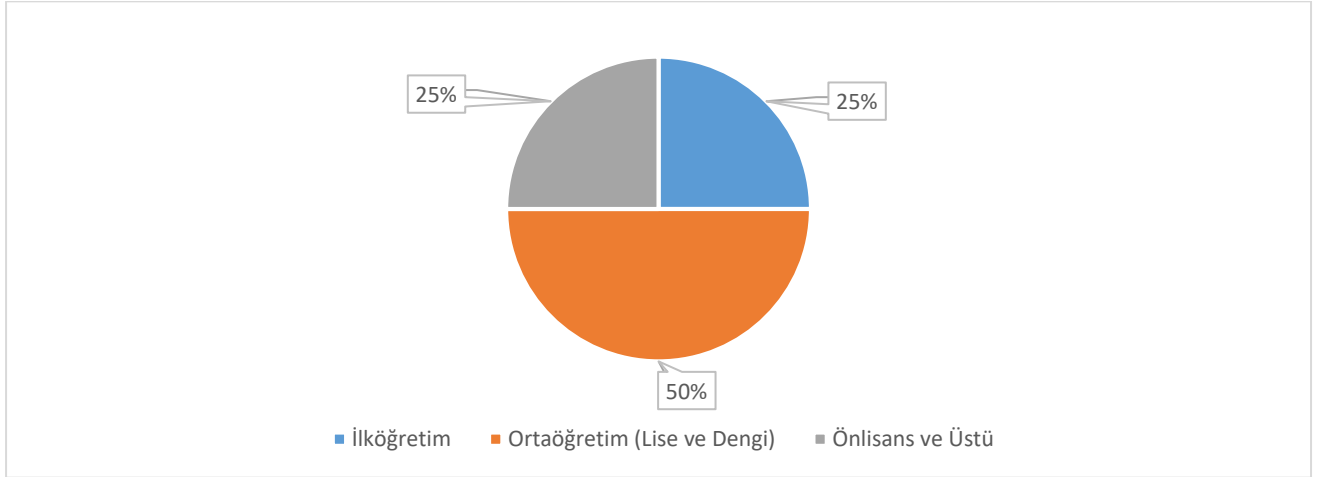
2024 yılında düzenlenen mesleki eğitim kurslarına toplam üç bin 405 kişi katılmıştır. Yararlanıcıların yaklaşık; %45'i kadın %55'i erkek ve %51'i 15-24 yaş grubundaki gençlerdir.

Şekil 2: 2024 Yılı En Çok Mesleki Eğitim Kursiyeri Olan Meslekler (İlk 10)

2024 yılında en çok mesleki eğitim kursiyeri olan ilk 10 meslekte düzenlenen mesleki eğitim kursuna katılanların mesleki eğitim kursuna katılan toplam katılımcı sayısına oranı %61'dir. Kurs düzenlenen meslekler incelendiğinde ağırlıklı olarak sanayi sektöründeki meslekler ön plana çıkmaktadır.

Şekil 3: Eğitim Durumuna Göre Mesleki Eğitim Kursu Faydalanıcı Sayısı

2024 yılında mesleki eğitim kurslarından yararlananların %25'i ilköğretim ve altı, %50'si ortaöğretim, %25'i ise ön lisans ve üstü ve eğitim mezunu kişilerden oluşmaktadır.

2.2. İşbaşı Eğitim Programları

İŞKUR'a kayıtlı işsizlerin, edinmiş oldukları teorik bilgiyi, pratiğe dönüştürmek, mesleki açıdan tecrübe kazanmalarını sağlamak ve işverenlerin de işe alacağı kişiyi kendi bünyesinde yetiştirmesine ve kişiyi işin başında tanımasına imkân sağlamak amacıyla en az 5 çalışanı olan işyerlerinde İşbaşı Eğitim Programı (İEP) düzenlenmektedir.

Gerçek bir çalışma ortamını katılımcılara sunan ve yararlanıcılara tecrübe kazanma fırsatı sağlayan İEP'ler İŞKUR'un en önemli faaliyetleri arasında yer almaktadır.

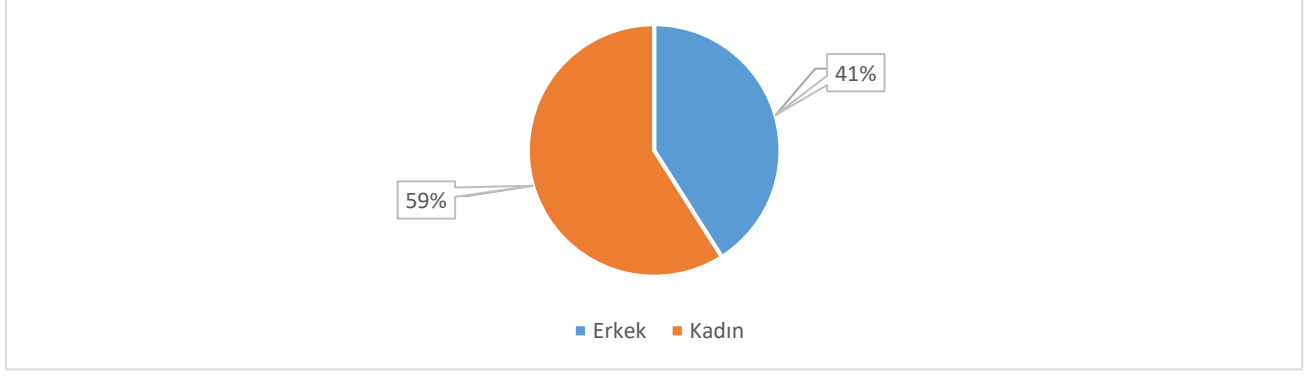
İşbaşı Eğitim Programı; günde en az 5 en fazla 8 saat olmak üzere ve haftada 6 günü ve 45 saati geçmeyecek şekilde düzenlenmektedir.

İşbaşı eğitim programı bilişim ve imalat sektörlerindeki işyeri ve mesleklerde en fazla 6 ay, tehlikeli ve çok tehlikeli mesleklerde MEB Hayat Boyu Öğrenme modüllerinin veya üniversite eğitim modüllerinin asgari süresinden az olmayacak şekilde (en fazla 240 gün) ve diğer sektörlerde ise en fazla 3 ay uygulanmaktadır.

Siber güvenlik, bulut bilişim, oyun geliştirme uzmanı ve kodlama gibi çağımızın ve geleceğin meslekleri olarak görülen alanlarda düzenlenecek olan işbaşı eğitim programlarına katılan 18-29 yaş arası gençler için 9 aya kadar işbaşı eğitim programı düzenlenebilmektedir.

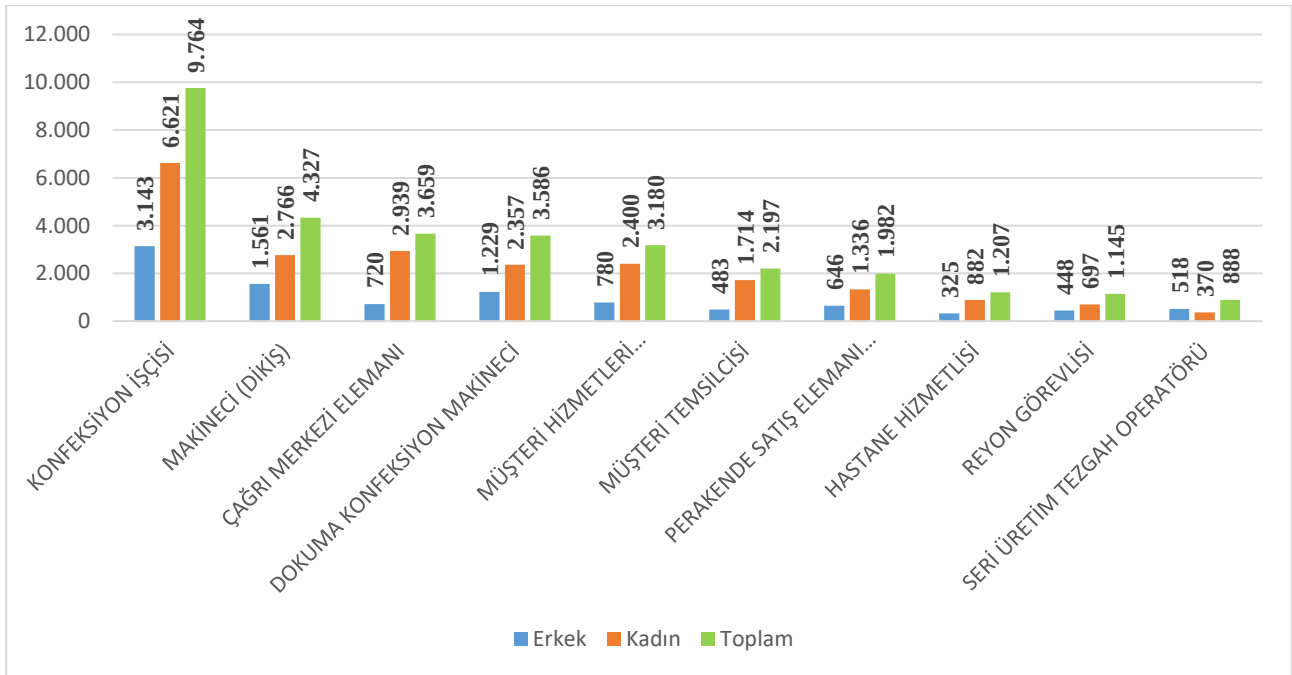
İşbaşı eğitim programlarına katılanlara fiilen katıldıkları günlerde ulaşım, beslenme gibi zaruri ihtiyaçlarını karşılayabilecekleri cep harçlıkları, genel sağlık sigorta primleri ve iş kazası ve meslek hastalığı sigorta primleri İŞKUR tarafından karşılanmaktadır.

Şekil 4: İşbaşı Eğitim Programları Faydalanıcı Sayısı

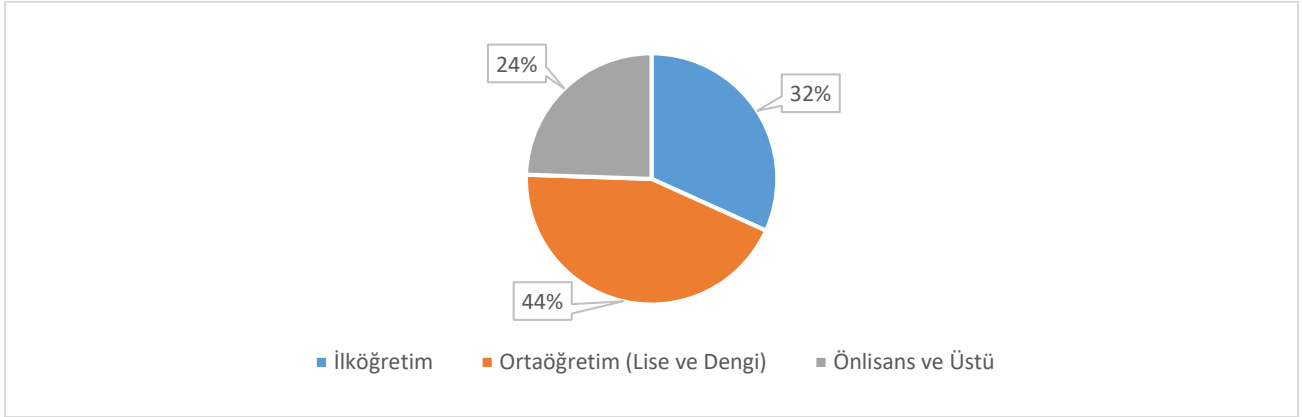
2024 yılında işbaşı eğitim programlarından toplam 65 bin 739 kişi yararlandırılmıştır. Katılımcıların yaklaşık %59'u kadınlardan %41'i erkeklerden oluşurken %55'i 15-24 yaş grubundaki gençlerden oluşmaktadır.

Şekil 5: 2024 Yılı En Çok İşbaşı Eğitim Programı Katılımcısı Olan Meslekler (İlk 10 Meslek)

2024 yılında en çok işbaşı eğitim programı katılımcısı olan ilk 10 meslekte düzenlenen işbaşı eğitim programına katılanların işbaşı eğitim programına katılan toplam katılımcı sayısına oranı yüzde 49'dur.

Şekil 6: Eğitim Durumuna Göre İşbaşı Eğitim Programları Faydalancı Sayısı

2024 yılında işbaşı eğitim programı katılımcılarının %32'si ilköğretim ve altı eğitim mezunu, %44'ü ortaöğretim mezunu, %24'ü ise ön lisans ve üstü eğitim mezunu kişilerden oluşmaktadır.

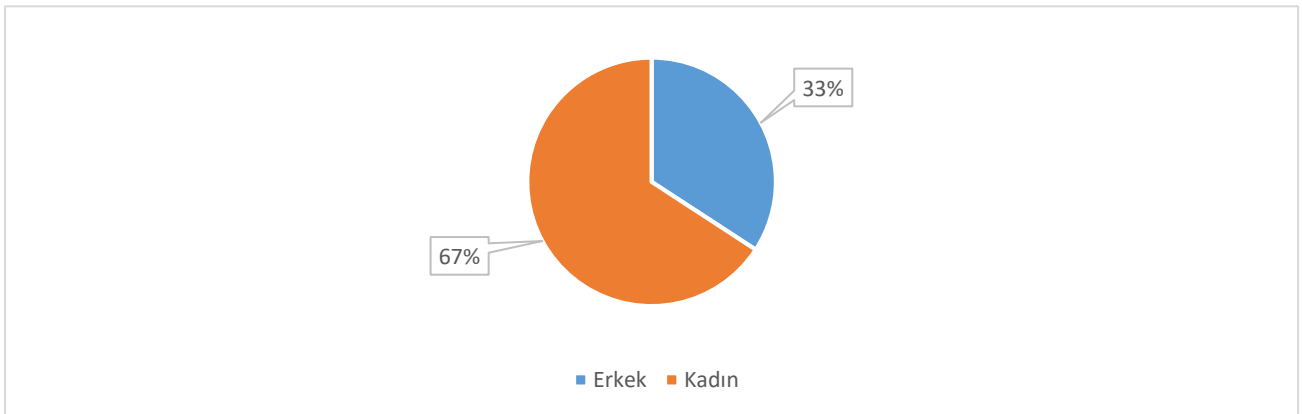
2.3. Toplum Yararına Programlar

Toplum Yararına Programlar; afet, salgın, acil durum dönemlerinde ve diğer mücbir sebeplerde kamu hizmetlerinin desteklenmesi yoluyla özel politika gerektiren gruplar başta olmak üzere işsizlerin çalışma alışkanlık ve disiplininin uzaklaşmalarını engellemek ve bu kişilere geçici gelir desteği sağlamak üzere aktif işgücü hizmetleri kapsamında İŞKUR ile kamu kurum ve kuruluşlarının iş birliğinde düzenlenen programlardır.

Afet, salgın, acil durum dönemlerinde ve diğer mücbir sebeplerde diğer kamu kuruluşlarıyla iş birliği kapsamında kamu hizmetlerinin desteklenmesi yoluyla azami 6 ay süreli haftalık 45 çalışma saati içeren programlar uygulanabilmektedir. Programa katılan katılımcılara günlük brüt asgari ücret üzerinden ödeme yapılmakta olup uzun vadeli sigorta kolları da karşılanmaktadır.

Kadınlar, 35 yaş üstü bireyler, engelliler, eski hükümlüler, terörle mücadelede malul sayılmayacak şekilde yaralananlar TYP'lerin öncelikli hedef kitlesini oluşturmaktadır.

Şekil 7: Toplum Yararına Program Faydalancı Sayısı

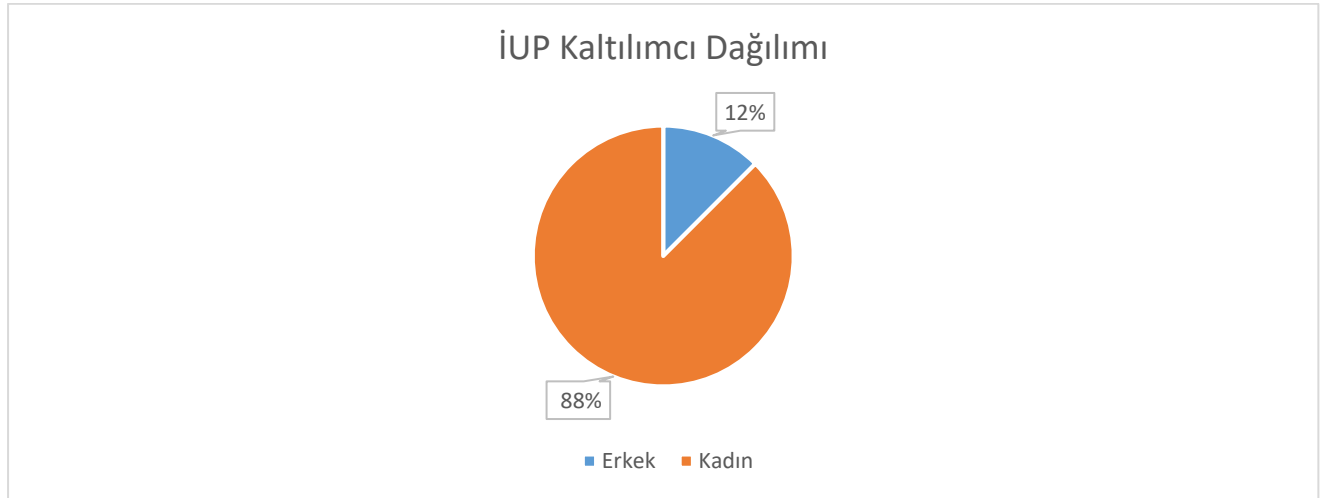
2024 yılında TYP kapsamında uygulanan programlardan, toplam 154.052 kişi yararlandırılmıştır. Yararlanıcıların 50.581'i erkeklerden, 103.471'i ise kadınlardan oluşmaktadır.

2.4. İşgücü Uyum Programı (İUP)

İşgücü Uyum Programı, diğer kamu kurumlarıyla iş birliği içinde özel politika gerektiren gruplar başta olmak üzere işsizlerin işgücü piyasasına geçişini sağlayacak bilgi ve beceri ile çalışma alışkanlığı ve disiplini kazandırılması hedefleyen, yarı zamanlı bir aktif işgücü programıdır. İşgücü Uyum Programı ile sosyal hizmetler, bakım onarım ve yeşil dönüşüm kategorilerinde; program katılımcılarının görev almaları ve program süresince işgücü piyasasında karşılık bulacak pratik becerileri kazanması sağlanmaktadır.

Program süresi ilk 4 hafta haftada 5 gün 37,5 saat sonrasında ise haftada üç gün ve 22,5 saat olacak şekildedir. 7,5 saat için günlük net asgari ücret ödenecek ve katılımcıların kısa vadeli sigortalılığı (%5,5) sağlanacaktır. Kadınlar, 35 yaş üstü bireyler, engelliler, eski hükümlüler, terörle mücadelede malul sayılmayacak şekilde yaralananlar, hane destek sistemi kapsamında olanlar İUP'lerin öncelikli hedef kitlesini oluşturmaktadır. Özel politika gerektiren gruplar programda öncelik sahibi olup katılımcıların yaklaşık %87,5'ini kadınlardan oluşmaktadır.

Şekil 8: İşgücü Uyum Programı Faydalanıcı Sayısı

3. İŞGÜCÜ PIYASASI ANALİZLERİNE YÖNELİK FAALİYETLER

İşgücü piyasasına ilişkin güncel, doğru ve güvenilir bilgiye sahip olmak, işsizliğin azaltılması, istihdamın korunup, geliştirilmesi noktasında büyük önem arz etmektedir. İŞKUR, işgücü piyasasını düzenli olarak izleyerek araştırmalar yapmakta, bu araştırmalardan elde etmiş olduğu verileri derlemekte ve analiz etmektedir. Bu analizler neticesinde elde edilmiş veriler aracılığıyla da sunmuş olduğu hizmetlerin nitelik ve niceliğini artırmaktadır.

İl İstihdam ve Mesleki Eğitim Kurullarında alınan mesleki eğitime ve aktif işgücü programlarına ilişkin kararlar işgücü piyasası analizlerine göre belirlenmektedir. İşgücü piyasası analizleri Kurula rehberlik etmektedir.

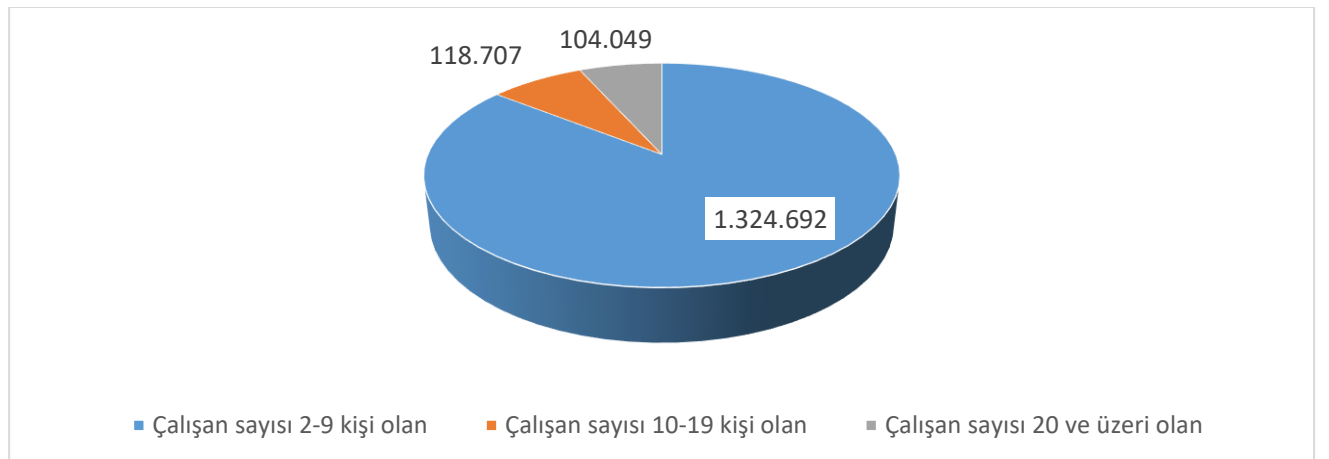
2007 yılından itibaren İŞKUR tarafından, 2011 yılının ikinci yarısından itibaren ise TÜİK iş birliğiyle, işgücü piyasası ihtiyaçlarının tespit edilmesi amacıyla düzenli olarak İşgücü Piyasası Araştırmaları (İPA) gerçekleştirilmektedir.

İPA sonuçları; genel istihdam yapısını, açık işlerde talep edilen becerilerin ve işyerlerindeki istihdam beklentisinin tespitini, gelecek dönemde ihtiyaç duyulacak meslekler ile temininde güçlük çekilen meslekleri göstermesi ve bu tespitler neticesinde aktif işgücü politikalarına veri teşkil etmesi açısından oldukça büyük bir öneme sahiptir.

İşgücü Piyasası Araştırması (İPA), iş ve meslek danışmanlarımız tarafından yüz yüze görüşme yöntemi ile işverenlere işyerlerinde işyeri bilgi formu uygulanması suretiyle gerçekleştirilmektedir.

2024 yılı İşgücü Piyasası Araştırması'nın saha çalışması, 15 Nisan-17 Mayıs tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Araştırma kapsamında Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından seçilen örneklem listesinde kayıtlı bulunan 2-9, 10-19 ve 20+ istihdamlı 86 bin 41 adet işyeri bulunmaktadır. Araştırma kapsamında 2-9 çalışana sahip işyerleri ile 10-19 çalışana sahip işyerleri (Ardahan, Bayburt, Kars, Gümüşhane, Kilis, Hakkâri ve Tunceli illerindekiler hariç) için Türkiye geneli sonuç verecek örnekleme yöntemi kullanılmış iken 20 ve daha fazla çalışana sahip işyerleri için hem Türkiye geneli hem de il düzeyi tahmin verecek şekilde Ankara, Bursa, İstanbul ve İzmir illeri hariç olmak üzere 77 ilde tamsayım yöntemi kullanılmıştır.

Şekil 9: Veri Üretilen İşyerlerinin Çalışan Sayısına Göre Dağılımı

Çalışma kapsamında 1 milyon 324 bin 692'si 2-9 çalışanı olan, 118 bin 707'si 10-19 çalışanı olan ve 104 bin 49'u ise 20 ve üzeri çalışanı olan olmak üzere toplam 1 milyon 547 bin 447 işyeri için veri üretilmiştir.

Araştırma sonuçları aşağıdaki gibidir:

Sektörlere göre istihdam durumu incelendiğinde; araştırma kapsamındaki işyerlerinde 4 milyon 756 bin 162'si kadın, 10 milyon 590 bin 419'u erkek olmak üzere toplam 15 milyon 346 bin 581 kişi çalışmaktadır. Tespit edilen çalışanların yüzde 69'u erkeklerden yüzde 31'i ise kadınlardan oluşmaktadır. İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri ile eğitim sektörlerinde kadın çalışan sayısı erkek çalışan sayısından fazladır. Diğer sektörlerin tümünde ise erkek çalışan sayısı, kadın çalışan sayısının üzerindedir. En fazla çalışanı olan üç sektör sırasıyla imalat, toptan ve perakende ticaret ile konaklama ve yiyecek hizmetleri faaliyetleri sektörleridir. Çalışanların yüzde 30,2'si imalat sektöründedir.

Bütün işyeri büyüklüklerinde yaklaşık her 10 çalışandan 7'si erkektir. Kadınların en yüksek oranda çalıştığı işyeri büyüklüğü 20 ve üzeri çalışanı olan işyerleridir. Ayrıca kısmi zamanlı çalışma yapılan işyerlerindeki kadın istihdamının, kısmi zamanlı çalışma yapılmayan işyerlerine göre daha yüksek olduğu görülmektedir.

2024 yılı İPA kapsamındaki 2 ve üzeri çalışanı olan her 100 işyerinden 9,6'sında açık iş bulunmakta olup işyeri büyüklüğü arttıkça açık işi olan işyeri oranının da arttığı ortaya çıkmaktadır. Zira 2-9 çalışanı olan işyerlerinin yüzde 7,2'sinde, 10-19 çalışanı olan işyerlerinin yüzde 19,2'sinde açık iş bulunmakta olup 20 ve üzeri çalışanı olan işyerlerinde bu oran yüzde 29,7'ye çıkmaktadır.

En yüksek oranda açık işi olan işyeri imalat sektöründedir. Söz konusu sektörde yer alan işyerlerinin yüzde 17,2'sinde açık iş bulunmaktadır. 2-9 çalışanı olan işyerlerinde bu oran yüzde 12,1, 10-19 çalışanı olan işyerlerinde yüzde 23,7 ve 20 ve üzeri çalışanı olan işyerleri için yüzde 39,3 olarak tespit edilmiştir.

Araştırma kapsamında 148 bin 675 işyerinde 488 bin 324 kişilik açık iş olduğu görülmüştür. Araştırma kapsamındaki 2 ve daha fazla çalışanı olan işyerlerinden alınan açık işlerin sektörel dağılımına bakıldığında birinci sırayı yüzde 39,1 oranıyla imalat sektörü almaktadır.

Açık işlerin, açık işler ile mevcut çalışanların sayısının toplamına bölünmesi ile açık iş oranı hesaplanmaktadır. Bu kapsamda 2024 yılında ülke geneli 2 ve üzeri çalışanı olan işyerlerinde açık iş oranı yüzde 3,1 olarak gerçekleşmiştir. Bununla birlikte, 2-9 çalışanı olan işyerlerinde açık iş oranı yüzde 4,1, 10-19 çalışanı olan işyerlerinde açık iş oranı yüzde 3,6 ve 20 ve üzeri çalışanı olan işyerlerinde ise açık iş oranı ise yüzde 2,5 olarak gerçekleşmiştir.

Araştırma kapsamındaki işyerlerinden alınan açık işlerin yüzde 10,2'sinde sadece kadın işgücünü istihdam etme eğilimi dikkat çekmektedir. 2-9 çalışanı olan işyerlerinden alınan açık işlerde kadın işgücünü istihdam etme eğilimi, Türkiye ortalamasına göre daha yüksek seviyededir.

Açık iş olan mesleklerde aranan beceriler incelendiğinde yeterli mesleki ve teknik bilginin ilk sırada, fiziki ve bedensel yeterliliğin ikinci sırada olduğu görülmektedir.

Araştırma kapsamında tespit edilen 488 bin 324 kişilik açık iş için talep edilen eğitim düzeylerine göre dağılım da incelenmiştir. Buna göre işverenler, açık işlerde tüm cinsiyet grupları içerisinde en fazla “herhangi bir eğitim düzeyi aramıyorum” seçeneğini belirtmiştir. Bir diğer ifadeyle işverenler, yüzde 37,2 oranında açık iş pozisyonlarında özellikle bir eğitim düzeyi aramamaktadır. Bu da işverenlerin işgücü ararken eğitimden ziyade ihtiyacı olan işgücünün işi yapabilecek nitelikte olmasına dikkat ettiğini göstermektedir. Öte yandan; 2 ve daha fazla çalışanı olan işyerlerinde yapılacak iş ile eğitim düzeyi arasındaki bağlantının düşük olduğu anlaşılmaktadır. Talep edilen eğitim düzeyinde ikinci sırada yüzde 26,4 ile lise altı gelmektedir. Akabinde ise yüzde 20 ile genel lise eğitim seviyesi bulunmaktadır. Lisansüstü eğitim düzeyi talebinin ise yüzde 0,1 ile son sırada yer aldığı görülmektedir.

En çok açık işi olan ilk 10 mesleğin; Garson (Servis Elemanı), Makineci (Dikiş), Satış Danışmanı / Uzmanı, Temizlik Görevlisi, Gazaltı Kaynakçısı (MIG-MAG Kaynakçısı), Kasiyer, Şoför-Yük Taşıma, Paketleme İşçisi, Konfeksiyon İşçisi ve Şoför (Yolcu Taşıma) olduğu görülmektedir. Kadın işgücü tercih edilen açık işlerde Temizlik Görevlisi, Makineci (Dikiş), Ön Muhasebeci, Satış Danışmanı / Uzmanı, Satış Elemanı / Danışmanı, Kat Hizmetleri Elemanı, Kasiyer, Güzellik Uzmanı/ Cilt Bakımı Uzmanı, Sekreter ve Paketleme İşçisi meslekleri ön plana çıkmıştır.

Yükseköğretim mezunları için açık işi olan ilk 10 meslek ise; Makine Mühendisi, Elektrik Mühendisi, Elektrik-Elektronik Mühendisi, Hemşire, Bilgisayar Mühendisi, Fizyoterapist, İnşaat Mühendisi, Satış Danışmanı / Uzmanı, Yazılım Mühendisi ve Kalite Kontrol Sorumlusu meslekleridir.

İşverenlerin yüzde 14,2’si eleman temininde güçlük çekmektedir. Temininde en fazla güçlük çekilen 10 meslek ise; Garson (Servis Elemanı), Makineci (Dikiş), Kaynakçı, Temizlik Görevlisi, Aşçı, Sıvacı, Satış Danışmanı, Şoför-Yük Taşıma, Şoför (Yolcu Taşıma) ve Gazaltı (MIG-MAG) Kaynakçısı) olarak belirtilmiştir.

Eleman temininde güçlük çekilme nedenlerinin en önemlisi ilgili meslekte işe yeterli başvuru yapılmamasıdır. Diğer bir neden ise gerekli mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması ve yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamamasıdır.

2 ve üzeri çalışanı olan işyerlerinde net istihdam değişim oranı yüzde 5,3 olarak tahmin edilmiştir. En fazla istihdam artışı beklenen 10 meslek; Garson (servis elemanı), İnşaat İşçisi, Temizlik Görevlisi, Satış Danışmanı/Uzmanı, Özel Güvenlik Görevlisi (Silahsız), Makineci (Dikiş), Şoför – Yük Taşıma, Beden İşçisi (Taşıma, Yükleme-Boşaltma), Konfeksiyon işçisi ve Kaynakçı meslekleridir.

Araştırma kapsamında işverenler tarafından gelecek on yılda; Yazılım mühendisi, yapay zekâ uzmanı, e-ticaret uzmanı, bilişim uzmanı, inşaat mühendisi, yapay zekâ geliştiricisi, dil ve konuşma terapisti, CNC operatörü, iş makinesi operatörü, gıda mühendisi, yapay zekâ operatörü ve yazılım uzmanı mesleklerinin ön plana çıkması beklenmektedir.

4. ÖZEL POLİTİKA GEREKTİREN GRUPLARA YÖNELİK FAALİYETLER

Kadın, genç, engelli, eski hükümlü, yaşlı, göçmen, uzun süreli işsizler gibi kesimlerden oluşan ve işgücü piyasasına girmekte ve istihdamlarını sürdürülebilir kılmakta zorluk yaşayan kişiler, özel politika gerektiren gruplar olarak ifade edilmektedir.

İnsanların işsiz kalmaları halinde, mevcut yeteneklerin kaybedilmesi, kendine güvenin ve çalışma arzusunun azalması, düzenli bir gelirden mahrum kalınması ve hatta suç işleme yönünde eğilimin artması gibi hiç de istenilmeyen durumlar yaşanmaktadır. Bu nedenlerden dolayı, özel politika gerektiren grupların işgücü piyasasına girmesi ve istihdamlarının korunması; ekonomik, sosyolojik ve psikolojik açıdan büyük bir öneme sahiptir. Bu bireylerin istihdamının desteklenmesine yönelik politikalar günden güne yaygınlaşmakta, hayata geçirilen yerel, ulusal ve uluslararası çalışmalarda bu gruplara yönelik farkındalık düzeyi artırılmaya çalışılmaktadır. İŞKUR da bu grupların işgücü piyasasına kazandırılmasına yönelik özel uygulama ve programlar geliştirmektedir.

Bu uygulamalardan birisi olan İş Kulüpleri; kadınlar, gençler, engelliler, uzun süreli işsizler, eski hükümlüler gibi özel politika gerektiren gruplara yönelik yöntem ve motivasyon desteği vermeyi hedefleyen yoğunlaştırılmış bir iş ve meslek danışmanlığı programıdır. 2017 yılı başında uygulamaya geçen İş Kulüpleri, 2024 yılı itibarıyla 81 il ve 112 birimde faaliyet göstermektedir.

İş Kulüplerinde; öz geçmiş hazırlama, mülakat teknikleri, iş arama kanalları hakkında teorik bilgilerin yanı sıra katılımcılara, işverenlerle birebir mülakat uygulaması hizmeti verilmekte ve böylece iş hayatına girmekte zorlanan vatandaşlarımızın yoğun danışmanlık desteği ile daha kolay iş bulmaları sağlanmaktadır.

29/05/2022 tarihli yönetmelik değişikliğiyle Toplum Yararına Programların (TYP) amacı; afet, salgın, acil durum dönemlerinde ve diğer mücbir sebeplerde kamu hizmetlerinin desteklenmesi yoluyla özel politika gerektiren gruplar başta olmak üzere işsizlerin çalışma alışkanlık ve disiplininden uzaklaşmalarını engellemek ve bu kişilere geçici gelir desteği sağlamak üzere yenilenmiştir. Kadınlar, 35 yaş üstü bireyler, engelliler, eski hükümlüler ve terörle mücadelede malul sayılmayacak şekilde yaralananlar, TYP başvurularında öncelikli olarak değerlendirilmektedir. Bu politika değişikliği; başta 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş merkezli depremler olmak üzere İzmir ve Elâzığ depremleri, Ege-Akdeniz orman yangınları, Batı Karadeniz sel felaketleri, Orta-Doğu Karadeniz heyelanlarında çok hızlı ve efektif şekilde afetlerin olumsuz etkilerine müdahale edilebilmesini ve sonraki süreçte de kamu hizmetlerine destek sunulmasını sağlamıştır.

İşgücü piyasasında başta özel politika gerektiren grupların istihdam edilebilirliğini arttırabilmek adına pratik ve teorik eğitimlerin yer aldığı kısmi zamanlı İşgücü Uyum Programı kamu kurumları iş birliği ile hayata geçirilmiştir. Bununla beraber yüksek öğretim işsizliğine proaktif bir çözüm olarak kamu üniversiteleri iş birliğiyle üniversite öğrencilerine yönelik teorik ve pratik eğitimlerin yer aldığı kısmi zamanlı programların 2025 yılında hayata geçirilmesi öngörülmektedir.

İl İstihdam ve Mesleki Eğitim Kurulları, işgücü piyasasına ilişkin sorunlara çözüm üretirken, aynı zamanda yereldeki en yakın aktör olarak özel politika gerektiren gruplara yönelik önemli görevleri yerine getirmekte ve bu konuda birçok destekleyici politikayı hayata geçirmektedir.

4.1. Kadınlar

Beşerî sermayenin büyüklüğü ve niteliği, ekonomik ve sosyal kalkınmanın en önemli unsurları arasında yer almaktadır. Nüfusumuzun yaklaşık olarak yarısını oluşturan kadınların ekonomik hayata etkin katılımı büyük öneme sahiptir. Kadınların ekonomik yaşama daha fazla katılmaları ve toplumdaki konumlarının iyileştirilmesi, kalkınma ve büyümeden daha fazla pay almalarını sağlayacaktır.

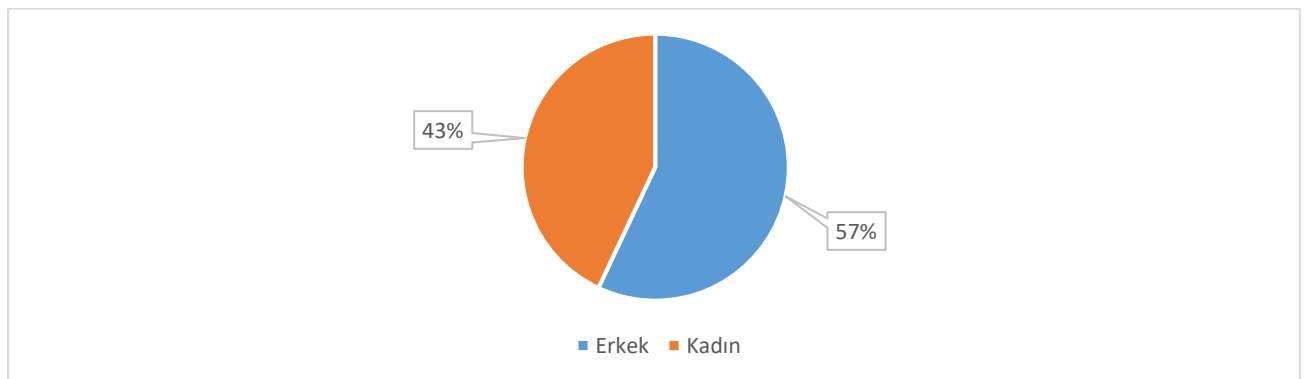
Türkiye Yüzyılı vizyonu doğrultusunda; kadınların her alanda eşit temsilini sağlamak ve Yüzyılın Kadın İstihdamını gerçekleştirmek amacıyla 9 Şubat 2024 tarihinde İş Pozitif programı başlatılmıştır.

İş Pozitif; Türkiye’de kadın istihdamına yönelik mesleki eğitim, teşvik ve hibe gibi destekler veren kamu kurumları, yetişmiş insan kaynağına sahip sivil toplum kuruluşları, üretim kapasitesine sahip kadın kooperatifleri ve istihdam sağlayan özel sektör kuruluşlarının bir araya gelerek kayıtlı “kadın istihdamının” artırılmasını sağlayacak bir iş birliği programıdır. İş Pozitif kapsamında ilgili tüm kurumların sunduğu hizmetlere ilişkin bilgilere tek noktadan erişim sağlanması amacıyla ispozitif.iskur.gov.tr adresinden ulaşılabilen bir portal oluşturulmuştur.

Kadın İstihdamının Artırılması ve Fırsat Eşitliğinin Sağlanması konulu 2010/14 sayılı Başbakanlık Genelgesi ile kadın istihdamı konusunda İl İstihdam ve Mesleki Eğitim Kurullarına çeşitli görevler verilmiştir. Buna göre; İl İstihdam ve Mesleki Eğitim Kurulları çalışmalarında kadın erkek fırsat eşitliğini gözetmekte ve bu kurullara "kadın" konusunda faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşlarından bir temsilcinin katılımı sağlanmaktadır. Ayrıca en az bir Kurul toplantısında kadınlara ilişkin özel gündem oluşturulmaktadır.

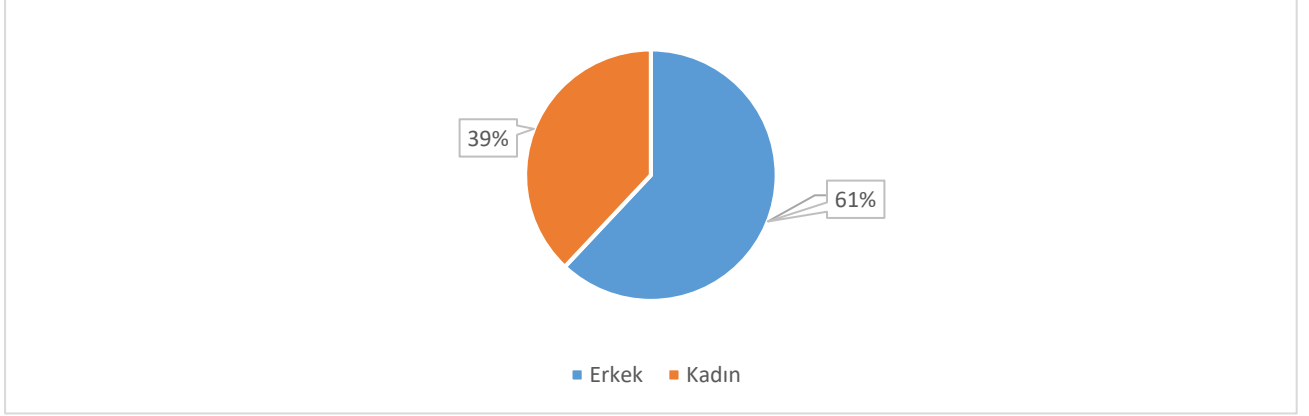
2002 yılında İŞKUR aracılığıyla özel sektörde 4 bin 543 kadın işe yerleştirilmiş iken; 2024 yılında yaklaşık 122 kat artışla 555 bin 111 kadın özel sektörde işe yerleştirilmiştir.

Şekil 10: Bireysel Görüşme Yapılan Kadın Oranı

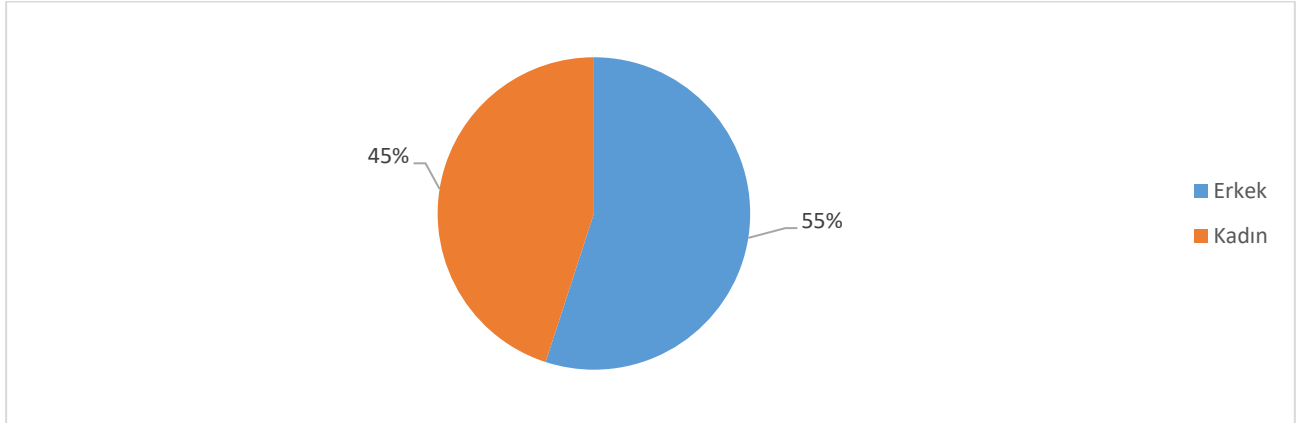
İŞKUR tarafından yapılan bireysel görüşmelerle, vatandaşlarımız Kurum hizmetleri hakkında bilgi sahibi olmakta ve işgücü piyasasına giriş noktasında daha donanımlı hale gelmektedir. 2024 yılında 2 milyon 314 bin 651 danışan ile 3 milyon 70 bin 312 bireysel görüşme gerçekleştirilmiştir. 2024 yılı içinde 1 milyon 29 bin 221 kadın danışan ile 1 milyon 316 bin 840 bireysel görüşme gerçekleştirilmiştir. 2024 yılı bireysel görüşme yapılan danışanların oransal dağılımı; %57 erkek ve %43 kadın olarak gerçekleşmiştir.

Şekil 11: İşe Yerleştirilen Kadın Oranı

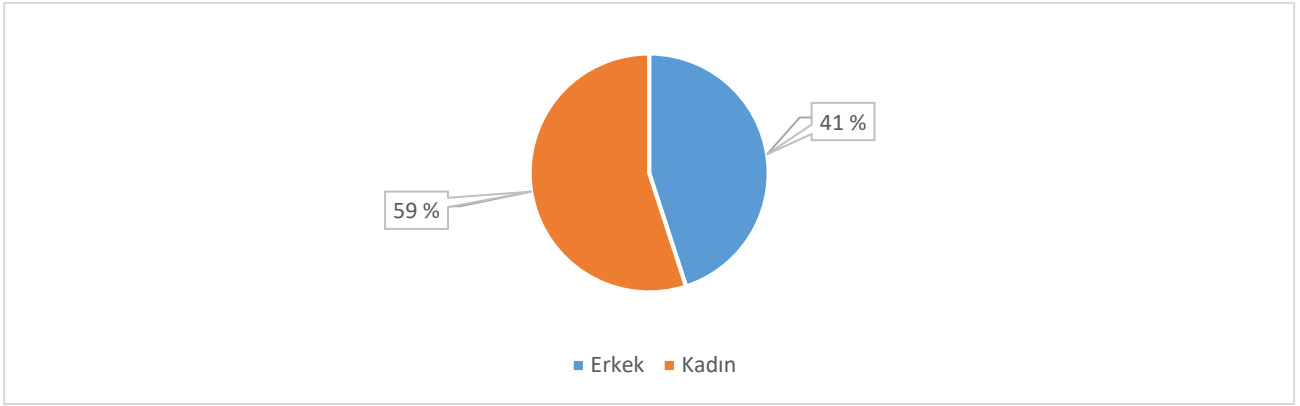
2024 yılında İŞKUR aracılığıyla özel sektörde işe yerleştirilen 1 milyon 440 bin 486 kişinin, 555 bin 111'i kadındır. İşe yerleştirilenler içerisindeki kadın oranı %39, erkek oranı ise %61'dir.

Şekil 12: Mesleki Eğitim Kurslarından Faydalanan Kadın Oranı

Mesleki eğitim kursları, özellikle kadınlar için Kurumumuz tarafından yürütülen önemli faaliyetlerden birisidir. Bu kapsamda 2024 yılında Kurumumuzun sağlamış olduğu mesleki eğitim kurslarından toplam 3 bin 405 kişi yararlanmış olup, bu kişilerin bin 537'si kadın, bin 868'i ise erkektir. Mesleki eğitim kurslarından yararlananların %45'i kadınlardır.

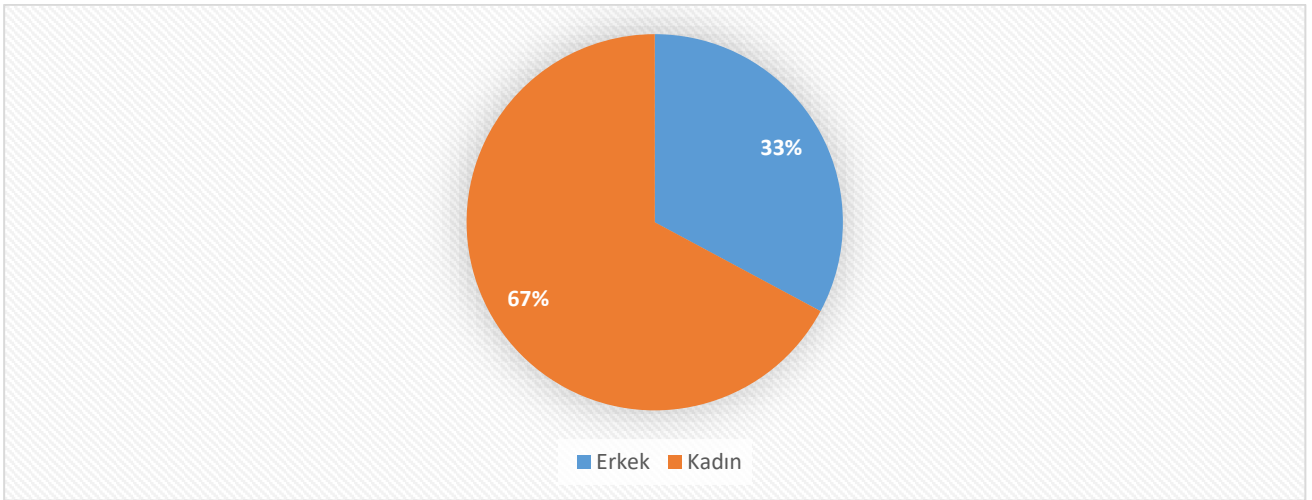
Şekil 13: İşbaşı Eğitim Programlarından Faydalanan Kadın Oranı

İşbaşı eğitim programları, aktif işgücü piyasası programları içerisinde önemli bir yer tutmakta ve işi işin başında öğrenmeyi sağlaması bakımından teorik eğitimden farklılaşmaktadır. 2024 yılında işbaşı eğitim programlarından 65 bin 739 kişi yararlanmıştır. Bu kişilerin 26 bin 851'ini erkekler, 38 bin 888'ini ise kadınlar oluşturmaktadır. Tablodan da görüleceği üzere, işbaşı eğitim programlarına katılanların %59'unu kadınlar oluşturmaktadır.

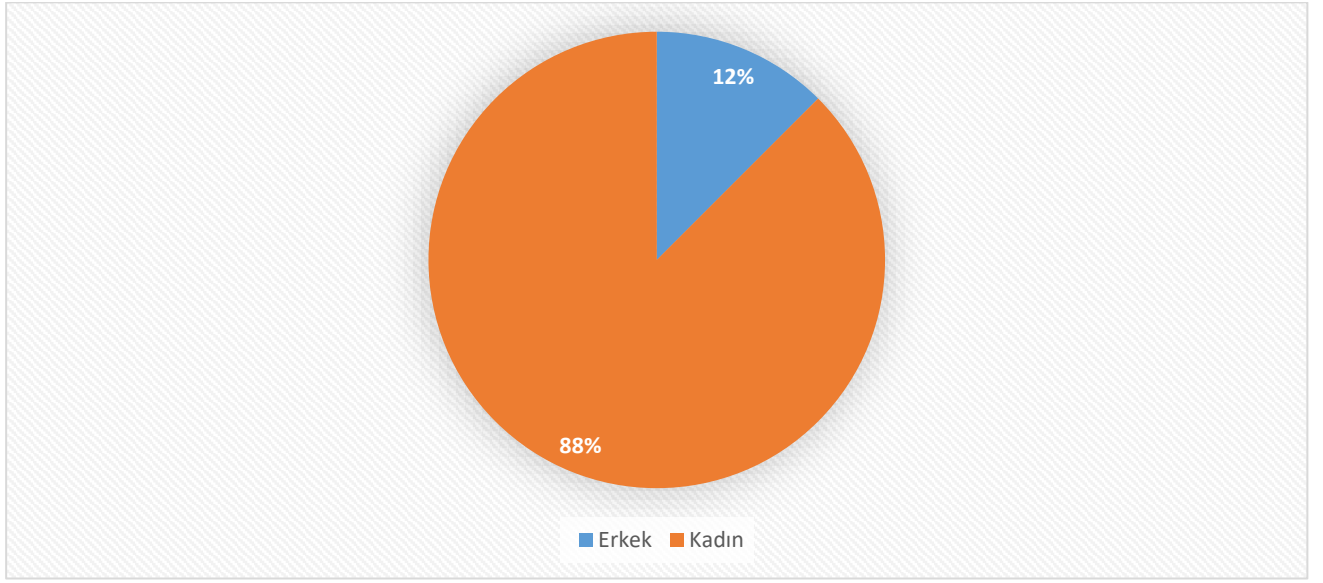
Toplum Yararına Programlardan faydalanan 154.052 kişinin 103.472'sini yaklaşık 2/3'ünü kadınlar oluşturmaktadır.

Şekil 14: Toplum Yararına Programlardan Faydalanan Kadın Oranı

2024 yılında hayta geçirilen İşgücü Uyum Programından faydalanan 137.476 kişinin 120.300'ünü (%87,3) kadınlar teşkil etmektedir.

Şekil 15: İşgücü Uyum Programlarından Faydalanan Kadın Oranı

4.2. Gençler

Tecrübe eksikliği, beceri noksanlığı ve uyumsuzluğu başta olmak üzere çeşitli nedenlerden ötürü işgücü piyasasına girişte zorluk yaşayan gençlere (15-24 yaş) yönelik Kurumumuz tarafından önemli destek politikaları geliştirilmektedir. Bu kapsamda 2024 yılında 525.094 genç, özel sektörde işe yerleştirilmiştir.

2011'den bu yana kadın ve genç istihdamı ile mesleki yeterlilik belgesi sahibi olmayı teşvik etmek amacıyla; 31/12/2005 tarihine kadar 18-29 yaş arası gençleri istihdam eden özel sektör işverenlerinin 24 ile 54 ay arasında değişen sürelerle, prime esas kazanç üst sınırına kadarki sosyal güvenlik primi işveren payları İşsizlik Sigortası Fonu'ndan karşılanmıştır.

Çırak ve aday çıraklar ile işletmelerde mesleki eğitim gören, staj veya tamamlayıcı eğitime devam eden öğrenciler için ücret desteği sağlanmakta ve eğitim ile iş hayatı arasındaki ilişki güçlendirilmektedir.

Ayrıca üniversite öğrencilerinin de hızlı bir şekilde iş yaşamına geçişini sağlamak amacıyla fen ve mühendislik bilimlerinde eğitim alan öğrencilerin öğrenimlerinin son yılında bir yarıyıl özel sektör işletmelerinde, teknoparklarda, Ar-Ge merkezlerinde ya da sanayi kuruluşlarında uygulamalı eğitimlerinde ücret desteği sağlanmaktadır.

Mesleksizlik sorununu çözmek ve iş arayanlara işgücü piyasasında talep edilen mesleki nitelik ve becerileri kazandırmak amacıyla Türkiye'nin dört bir yanında mesleki eğitim kursları düzenlenmektedir. Gençlerimizin işgücü piyasasına girişlerini kolaylaştırmak ve mesleki tecrübe eksikliğini gidermek amacıyla işbaşı eğitim programları düzenlenmektedir.

İşbaşı eğitim programları, işverenlerin talepleri ve günümüz şartlarına uygun şekilde yapılandırılmaktadır. Bu kapsamda 2018 yılında bilişim ve imalat sektörlerindeki mesleklerde

düzenlenen işbaşı eğitim programlarının süresi 3 aydan 6 aya çıkarılmıştır. Söz konusu düzenlemeyle bilişim ve imalat sektörlerinde nitelikli işgücünün yetiştirilmesi özel olarak desteklenmektedir.

Gençlere nitelikli alanlarda ve geleceğin mesleklerinde eğitimler de sunulmaktadır. Siber güvenlik, bulut bilişim, oyun geliştirme uzmanı ve kodlama gibi çağımızın ve geleceğin meslekleri olarak görülen alanlarda düzenlenecek işbaşı eğitim programlarına katılan 18-29 yaş arası gençlerimiz için işbaşı eğitim programlarının süresi 9 aya uzatılmıştır.

Bireysel danışmanlık hizmetlerinin yanı sıra okullarda gerçekleştirilen danışmanlık faaliyetleri, Meslek Tanıtım Günleri, Meslek Seçimine Destek Dergisi ve İŞKUR Kampüslerde verilen hizmetlerle gençlere kariyer planlamalarında ve meslek seçimlerinde destek olunmaktadır.

İllerde düzenlenen “Meslek Tanıtım Günleri” ile üniversite tercihleri öncesinde öğrencilere yardımcı olmak amaçlanmaktadır. 2024 yılında 40.130 genç bu faaliyetlere katılmıştır.

Meslek seçme aşamasında bulunan öğrencilere ve velilerine yardımcı olmak amacıyla hazırlanan ve 2013 yılında 700 bin adet, 2014-2018 yılları arasında 1’er milyon adet basılarak dağıtılan Meslek Seçimine Destek Dergisi, 2019 yılında da 500 bin adet basılarak dağıtılmıştır. İş ve meslek danışmanları tarafından yapılan okul ziyaretleri kapsamında düzenlenen seminerlerde iş arama becerileri ve dergi hakkında öğrenciler bilgilendirilmiş ve dergiler okullarda öğrencilerle paylaşılmıştır. 2020 yılından itibaren gelişen teknolojiyle uyumlu olarak Meslek Seçimine Destek Dergisi her yıl hazırlanarak online ortamda dijital olarak öğrencilere sunulmuştur. 2024 yılında derginin 10. sayısı yayınlanmıştır.

Üniversite öğrencilerine etkin bir şekilde iş ve meslek danışmanlığı hizmeti sunulabilmesi için devlet ve vakıf üniversitelerinde kampüslerde/fakültelerde/yüksekokullarda 2013 yılından bu yana 105 noktada faaliyet gösteren Üniversite İrtibat Noktaları, 2020 yılında yeniden yapılandırılmıştır ve “İŞKUR Kampüs” adıyla faaliyetlerine devam etmektedir.

Yeni yapıda İş Kulübü ve Üniversite Kariyer Merkezleri iş birliği artırılarak öğrencilere hizmet sunulmaya devam edilmektedir. Sunulan hizmetlerde etkinliğin artırılması amaçlanmıştır. 2024 yılı itibarıyla 81 ilde 170 üniversitede İŞKUR Kampüs faaliyetimiz devam etmektedir.

“Ne Eğitimde Ne İstihdamda Olan Gençler (NEET)” özel politika gerektiren gruplar arasında yer almakta olup Kurumumuz potansiyel olarak bu grupta yer alabilecek kişileri tespit etmekte ve bu kitleye yönelik faaliyetler yürütmektedir. Bu kapsamda, İŞKUR’a kayıtlı 15-24 yaş aralığındaki gençlere yönelik potansiyel NEET tespiti ve İş Avcılığı Danışmanlık Modeli 2019 yılında hayata geçirilmiştir. Bu çalışmada İŞKUR’a kayıtlı olan kişiler arasından potansiyel NEET olarak değerlendirilenler tespit edilmektedir. NEET olarak tespit edilen kişilerin işgücü piyasasına kazandırılmasına yönelik iş ve meslek danışmanlığı hizmeti sunulmaktadır. Bu modelde iş ve meslek danışmanı potansiyel NEET birey için uygun Kurum hizmeti taraması yapmakta, uygun hizmet tespit edildiğinde birey ile iletişime geçilmektedir. Bu kapsamda, 2024 yılında 65 bin 686 gence ulaşılmış olup bu gençlerin 20 bin 272’si İŞKUR aracılığıyla işe yerleştirilmiş, bin 956’sı ise aktif işgücü piyasası programlarına dâhil edilerek işgücü piyasasına kazandırılmıştır.

Üniversiteler, yerel düzeyde faaliyet gösteren diğer kurum ve kuruluşlarla iş birliği içerisinde düzenlenen Kariyer Günü etkinlikleri ile çalışma hayatına yeni atılacak olan nitelikli gençler, işverenler ve alanında uzman kişilerle buluşturulmakta ve gençlerin sektörler ve firmalar hakkında bilgi edinerek kariyer planlaması yapmasına destek sağlanmaktadır. 2024 yılında 58 kariyer günü düzenlenmiş ve bu etkinlikler yaklaşık 82 bin kişi tarafından ziyaret edilmiştir.

2019 yılında hayata geçirilen ve 2022 yılında itibaren İŞKUR'un kendi platformu üzerinden düzenlenmeye başlanan sanal istihdam fuarları, hedef grup odaklı olarak özelleştirilen bir uygulama olması yönüyle öne çıkmaktadır. Bu kapsamda gençler için özelleştirilmiş sanal istihdam fuarları düzenlenebilmektedir.

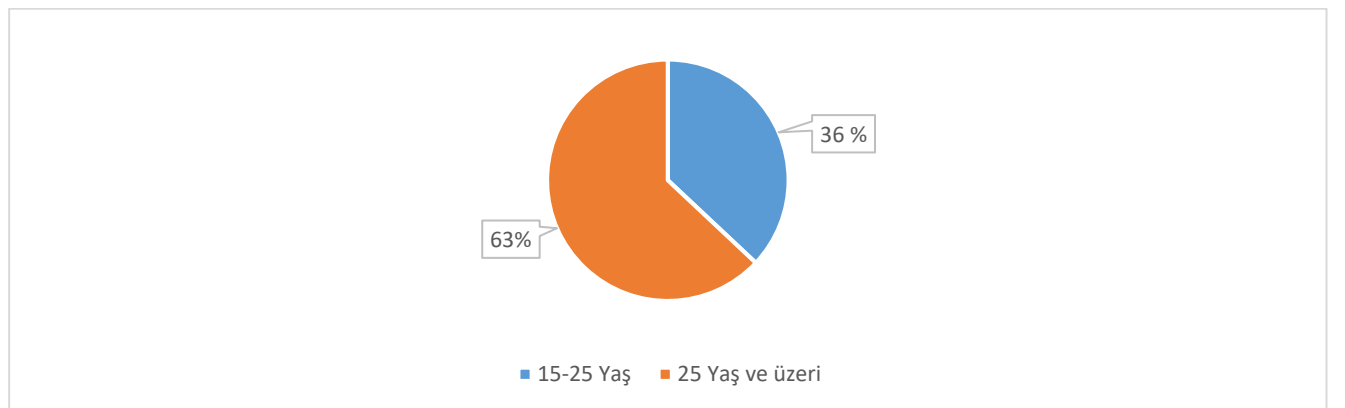
18-19 Eylül 2024 tarihlerinde 203 firmanın katılımıyla “NEET ve Gençlere Yönelik Sanal İstihdam Fuarı Teması” adı altında hedef grup odaklı sanal istihdam fuarı gerçekleştirilmiştir. Fuarı 7 bin 98 iş arayan katılmış olup fuar yaklaşık 21 bin defa ziyaret edilmiştir.

20-21 Kasım 2024 tarihlerinde 35 farklı ilden 220'ye yakın firmanın katılımıyla düzenlenen “İkiz Dönüşüm Temalı Sanal İstihdam Fuarı” ile çevresel ve sosyal kaygıları dikkate alan, döngüsel ekonomiyi önceleyen ve dijital dönüşümü ön plana çıkaran firmaların ve bu alanda istihdam edilebilecek iş arayanların bir araya gelmesine imkân sağlanmıştır.

2024 yılında yaklaşık 690 firmanın katıldığı ve 43 bin ziyaretin gerçekleştiği 70 sanal istihdam fuarı düzenlenmiştir.

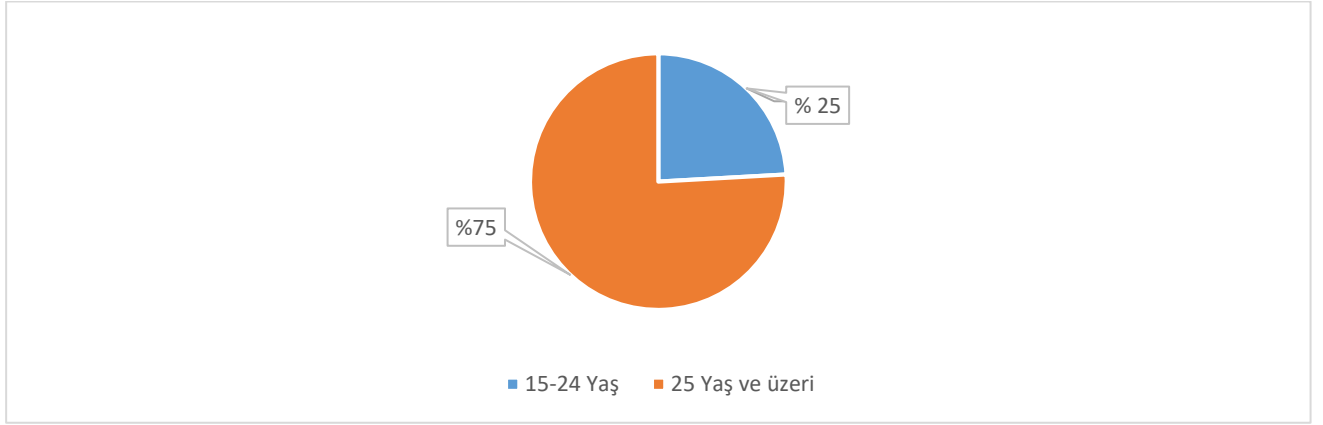
İş arayan ve işverenlere zaman ve maliyet tasarrufu sağlayan Sanal İstihdam Fuarında, iş arayan vatandaşlar “<https://sanalistihdamfuari.iskur.gov.tr>” adresi üzerinden firmalar hakkında bilgi temin ederek firma yetkilileri ile güvenli bir şekilde çevrim içi görüşme gerçekleştirebilmekte, özgeçmiş yükleyebilmekte ve fuar esnasında planlanan çevrim içi seminerlere katılım sağlayabilmektedir.

Şekil 14: Özel Sektörde İşe Yerleştirilen Genç Sayısı

Gençlere yönelik özel çalışmaların da etkisiyle, özel sektörde 2024 yılında işe yerleştirilmesine aracılık edilen 1 milyon 440 bin 486 kişinin, %36'sı gençlerden (525 bin 094) oluşmaktadır.

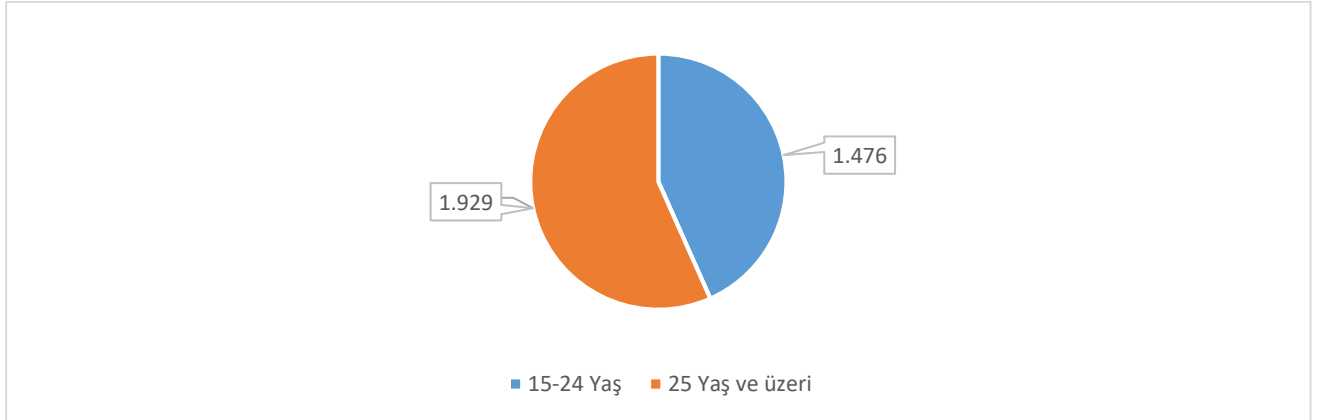
Şekil 15: Yaş Gruplarına Göre Yapılan Bireysel Görüşme Dağılımı

Bireysel görüşme sayısı 2024 yılında 2 milyon 314 bin 651 olarak gerçekleşmiş olup 15-24 yaş grubunda yer alan gençlerde bu sayı 599 bin 633'dur.

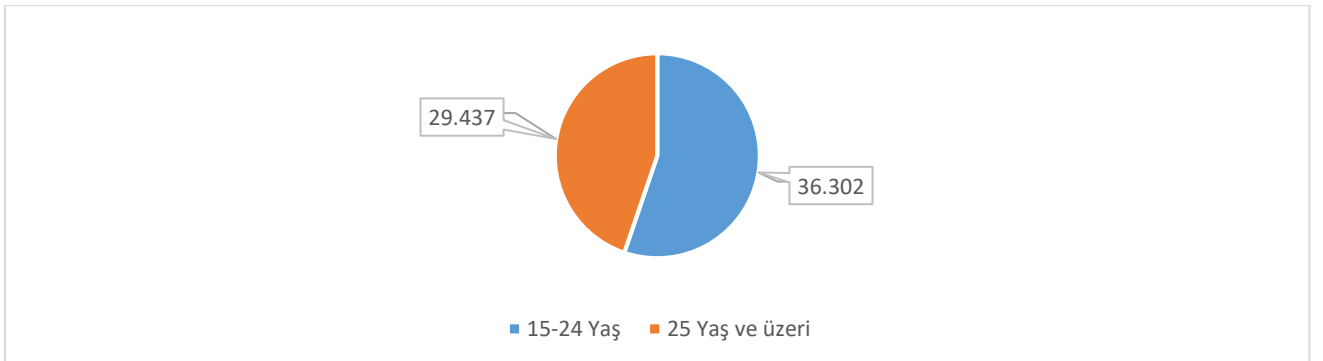
Eğitim ve öğretim kurumlarına gerçekleştirilen ziyaretlerle öğrencilerin; meslekler, meslek seçiminin önemi, iş arama becerileri gibi kariyer planlamasında önemli konular hakkında bilgilendirilmeleri hedeflenmektedir. 2024 yılında 8 bin 281 eğitim-öğretim kurumu ziyareti gerçekleştirilmiştir.

Şekil 16: Mesleki Eğitim Kurslarından Faydalanan Genç Sayısı

2024 yılında toplam üç 405 kişi mesleki eğitim kurslarından yararlanmıştır. Bu kişilerin bin 476'sı 15-24 yaş grubunda yer almaktadır.

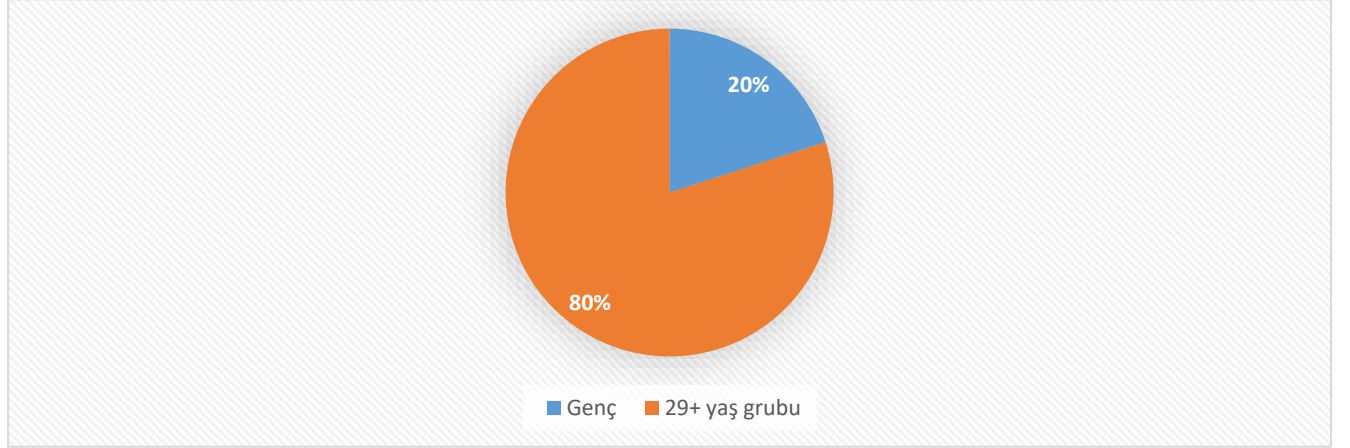
Şekil 17: İşbaşı Eğitim Programlarından Faydalanan Genç Sayısı

2024 yılında işbaşı eğitim programlarına katılan 65 bin 739 kişinin, 36 bin 302'si gençlerden oluşmaktadır. Bu tablo, programın genç istihdamına yönelik önemini kanıtlamaktadır.

İşgücü Uyum Programından 2024 yılında yararlananların yaklaşık % 20'si 18-29 yaş arası gençlerden oluşmaktadır.

Şekil18: İşgücü Uyum Programlarından Faydalanan Genç Sayısı

4.3. Engelliler

Ülkemizde engellilerin işçi olarak istihdamı, 4857 sayılı İş Kanunu'nun 30 uncu maddesinde öngörülen kota sistemi çerçevesinde gerçekleştirilmekle birlikte; kota kapsamında olmayan işyerlerine sağlanan teşviklerle de engelli istihdamı desteklenmektedir.

4857 Sayılı İş Kanunu'nun engelli ve eski hükümlü çalıştırma zorunluluğu başlıklı 30 uncu maddesine istinaden işverenler, elli (tarım ve orman işlerinin yapıldığı işyerlerinde 51) veya daha fazla işçi çalıştırdıkları özel sektör işyerlerinde yüzde üç engelli işçiyi meslek, beden ve ruhi durumlarına uygun işlerde çalıştırmakla yükümlü olup çalıştırmakla yükümlü oldukları işçileri Kurumumuz aracılığı ile sağlamaktadır.

Tablo 1: 2024 Yılı Aralık Sonu İtibarıyla Engelli İşçi Kontenjan Durumu (Ülke Geneli)

İŞVEREN TÜRÜ	Çalıştırmakla Yükümlü Olduğu Engelli İşçi Sayısı	Çalışan Engelli İşçi Sayısı (50+ İşyeri)	Açık Engelli İşçi Kontenjan Sayısı	Kontenjan Fazlası Çalışan Engelli İşçi Sayısı	Kontenjan Doluluk Oranı	Kontenjan Fazlası Dâhil Doluluk Oranı
KAMU	22.863	25.517	2.486	5.140	%89,1	%112
ÖZEL	137.281	128.360	21.142	12.221	%84,6	%93,5
TOPLAM	160.144	153.877	23.628	17.361	%85,2	%96

İŞKUR'un zorunlu kontenjanların takibiyle ilgili 2024 yılı Aralık ayı sonu verilerine göre, ülke genelinde engelli işçi çalıştırmakla yükümlü bulunan kamu kurum ve kuruluşlarında çalıştırmakla yükümlü olunan engelli işçi sayısı 22 bin 863 olmakla birlikte çalıştırdıkları engelli işçi sayısı 25 bin

517'dir. 2024 yılı Aralık sonu itibarıyla kamu kurum ve kuruluşlarının açık engelli işçi kontenjanı sayısı 2 bin 486'dır. Öte yandan, kamu kurum ve kuruluşları toplamda 5 bin 140 engelli işçiyi ise kontenjan fazlası olarak çalıştırmaktadır. Kamu işyerleri için kontenjan doluluk oranı ise %89,1 olmakla birlikte kontenjan fazlası çalışanlar dâhil edildiğinde doluluk oranı %112 olmaktadır.

Yine, İŞKUR verilerine göre, 2024 yılı Aralık ayı sonu itibarıyla ülke genelinde engelli işçi çalıştırmakla yükümlü özel sektör işverenlerinin çalıştırmakla yükümlü olduğu engelli işçi sayısı 137 bin 281 olmakla birlikte çalıştırdıkları engelli işçi sayısı 128 bin 360'dır. 2024 yılı Aralık ayı sonu itibarıyla özel sektör işverenlerinin açık engelli işçi kontenjanı sayısı 21 bin 142'dir. Öte yandan, özel sektör işverenleri toplamda 12 bin 221 engelli işçiyi ise kontenjan fazlası olarak çalıştırmaktadır. Özel sektör işyerleri için kontenjan doluluk oranı %84,6 olmakla birlikte kontenjan fazlası çalışanlar dâhil edildiğinde doluluk oranı %93,5 olmaktadır.

2002 yılında çalışan engelli işçi sayısı 45 bin 621 iken, 2024 yılı Aralık ayı sonu itibarıyla bu sayı 153 bin 877'ye yükselmiştir.

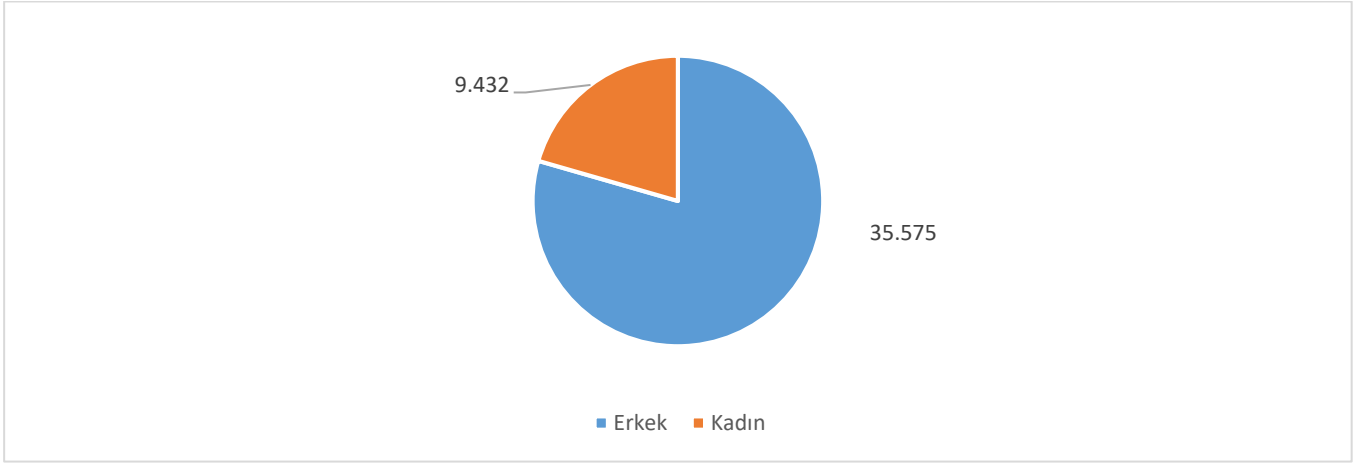
Ayrıca, kota kapsamında olup olmamasına bakılmaksızın özel sektör işverenlerinin çalıştırdığı engellilerin prime esas kazanç alt sınırı üzerinden hesaplanan sigorta primine ait işveren hisselerinin tamamı Hazine tarafından karşılanmaktadır.

Yükümlü olduğu halde engelli istihdam etmeyen işverenlere ise idari yaptırım uygulanmaktadır. Bu kapsamda engelli işçi çalıştırmadığı için işverenlerden tahsil edilen ceza paraları; engellilerin kendi işini kurmaları, engellinin iş bulmasını sağlayacak destek teknolojileri, engellinin işe yerleştirilmesi, işe ve işyerine uyumunun sağlanması projelerinde kullanılmaktadır.

Kanun hükmü gereğince, işverenlerin engelli işçileri meslek, beden ve ruhi durumlarına uygun işlerde çalıştırmakla yükümlü olmaları nedeniyle, işverenin talebine şartları tutarak başvuru yapan ve görüşmeye gelen engellileri işverenin uygun bulmayarak işe almaması veya engelli kontenjan açığı için talep vermeyerek yükümlülüğünü yerine getirmemesi durumunda ise işverene 4857 sayılı İş Kanununun 101'inci maddesine istinaden çalıştırmadığı her engelli ve çalıştırmadığı her ay için Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğünce idari para cezası uygulanmaktadır. Kamu kuruluşları da bu para cezasından hiçbir şekilde muaf tutulmamaktadır. (2024 yılı için İPC tutarı her ay için çalıştırmadığı kişi başına 20.900 TL'dir)

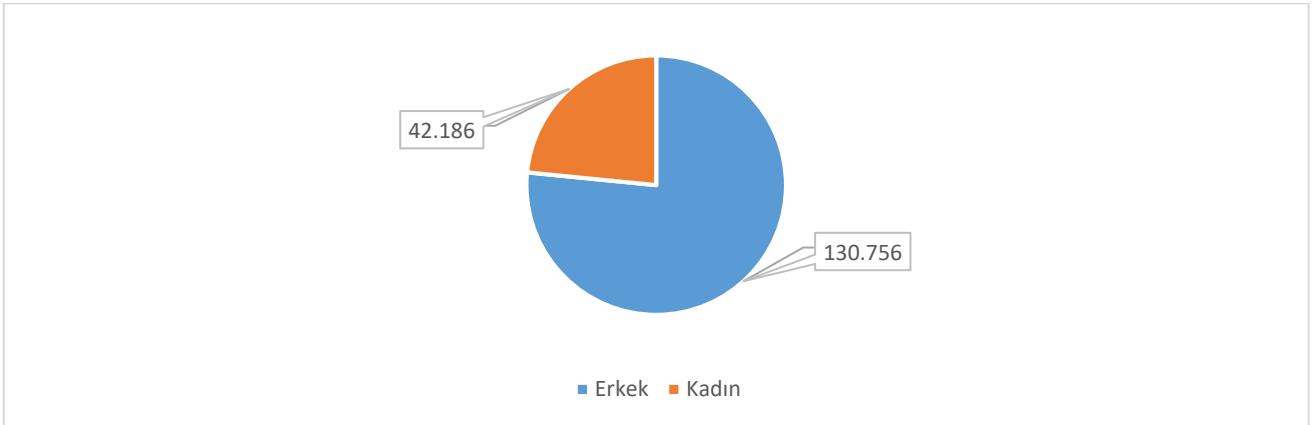
İŞKUR'a gerekli belgeleri ibraz edilmesi ile engelli statüsünde kayıt yapılmaktadır. Pandemi nedeniyle engelli rapor süreleri uzatılarak engellilerimize bu hususta kolaylık sağlanmış ve engelli sağlık kurulu raporlarının bitiş tarihi 01/01/2020-31/12/2023 tarih aralığında olan süreli engelli sağlık kurulu raporları süresi resen 30/06/2024 tarihine kadar uzatılmıştır. İŞKUR'a kaydolarak iş arayan engellilere iş ve meslek danışmalığı hizmetleri verilerek engelliler; ya mesleki niteliklerini artırmak için kurs veya işbaşı eğitim programlarına yönlendirilmekte ya da durumlarına uygun işlere yerleştirilmeye çalışılmaktadır. Ayrıca, engellilerin kendi işlerini kurmaları da teşvik edilmektedir.

Şekil 18: Engelli İşe Yerleştirme Sayısı

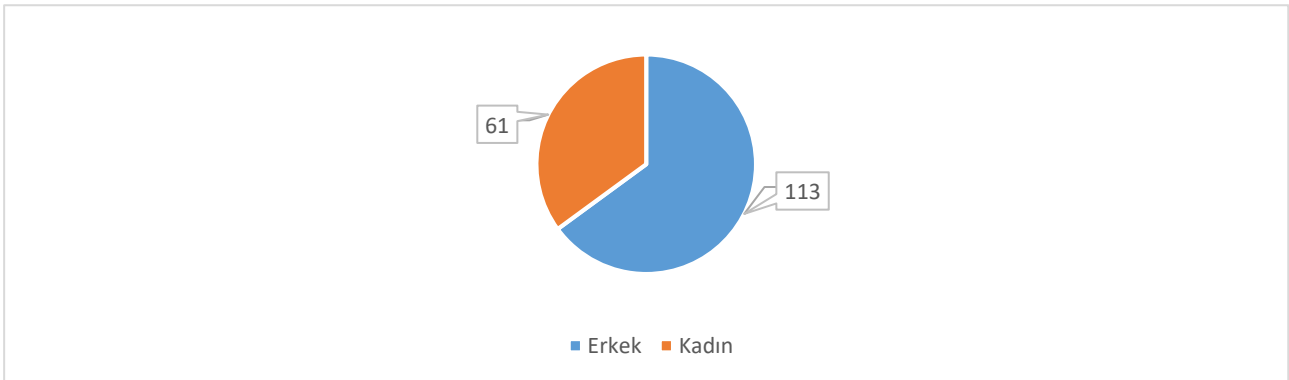
2024 yılında 45 bin 007 engelli vatandaşımız Kurumumuz tarafından işe yerleştirilmiştir. Bu kapsamda işe yerleşenlerin 9 bin 432'si kadınlardan, 35.575'i ise erkeklerden oluşmaktadır.

Şekil 19: Bireysel Görüşme Yapılan Engelli Sayısı

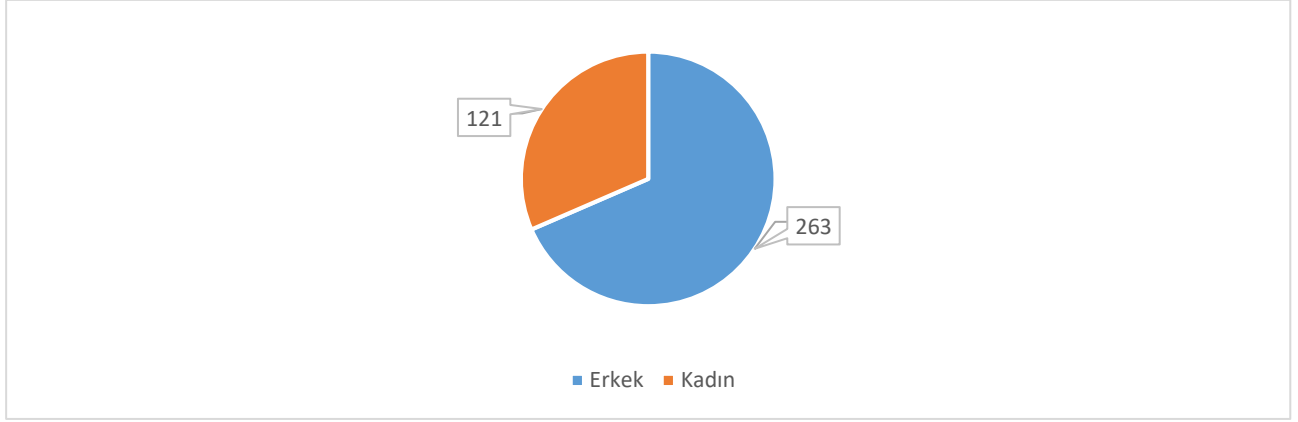
2024 yılında 172 bin 942 engelli bireyle, 305 bin 413 bireysel görüşme yapılmıştır. Bireysel görüşme yapılan engellilerden 130 bin 756'sı erkek, 42 bin 186'sı ise kadındır.

Şekil 20: Mesleki Eğitim Kurslarına Katılan Engelli Sayısı

2024 yılında 174 engelli birey mesleki eğitim kurslarından faydalandırılmıştır. Kurslardan faydalananların 113'ü erkek, 61'i ise kadınlardan oluşmaktadır.

Şekil 21: İşbaşı Eğitim Programlarına Katılan Engelli Sayısı

2024 yılında 384 engelli birey işbaşı eğitim programlarından faydalandırılmıştır. Bu kapsamda programdan faydalananların 263'ü erkek, 121'i ise kadınlardan oluşmaktadır.

2024 yılında uygulanan Toplum Yararına Program ve İşgücü Uyum Programlarından toplamda 5.924 engelli faydalanmıştır.

Kurumumuz tarafından kendi işini kurmak isteyen engellilere 400 bin TL'ye kadar hibe desteği sağlanmıştır. Engelliler tarafından hazırlanan projelerde amaç engellinin bizzat işin başında olması ve çalışmasıdır. Yeni bir iş kuracak engellinin iş kuracağı alanda mesleki eğitim diploma veya sertifikası ile girişimcilik eğitimi sertifikası sahibi olması gerekmektedir. Bu kapsamda sağlanan destekler aşağıda yer almaktadır.

Tarım ve hayvancılık sektörüne ait projelerde:

- Kuruluş İşlemleri Desteği: İşyeri kuruluşu için yapılan resmi işlemler, onaylar, izinler, ruhsatlar gibi masraflar için en fazla 20.000 TL'dir.
- İşletme Gideri Desteği: Sözleşme imza tarihinden itibaren işletmeye 12 ay içinde olmak şartı ile fatura karşılığı olarak işletme giderlerinin (su, elektrik, iletişim, ısınma, kira tanıtım) en fazla %60'ını geçmeyecek şekilde yıllık toplamda en fazla 40.000 TL'dir.
- Kuruluş Desteği: Sözleşme imza tarihinden itibaren 12 ay boyunca belge karşılığı olmak üzere işletmenin temel faaliyet alanı ile ilgili makine, teçhizat, yazılım, donanım, ofis malzemesi gibi maliyetler için vergiler dâhil en fazla 240.000 TL'dir.

Diğer sektörlere ait projelerde:

- Kuruluş işlemleri desteği; işyeri kuruluşu için yapılan işlemler, onaylar, izinler, ruhsatlar ve sigorta gibi masraflar için belge karşılığı olmak üzere en fazla 20.000 TL,

- İşletme gideri desteği; sözleşme imza tarihinden sonra 12 ay süre ile belge karşılığı olarak işletme giderinin (su, elektrik, iletişim, ısınma, tanıtım ve kira) %60'ını geçmeyecek şekilde yıllık toplamda en fazla 80.000 TL,
- Kuruluş (demirbaş) desteği; sözleşme imza tarihinden itibaren 12 ay boyunca belge karşılığı olmak üzere işletmenin temel faaliyet alanı ile ilgili makine, teçhizat, yazılım, donanım, ofis malzemesi gibi maliyetler için vergiler dâhil en fazla 300.000 TL destek sağlanmaktadır.

Engelli ve Eski Hükümlü Çalıştırmayan İşverenlerden Tahsil Edilen İdari Para Cezalarını Kullanmaya Yetkili Komisyona 2024 yılında engellilerin kendi işini kurması ile ilgili 420 adet proje sunulmuş, bu projelerden 267'si desteklenmiştir.

Engellilere yönelik sunulan Kurum hizmetlerinin kapasitesinin geliştirilmesi ve standart hale getirilmesi amacıyla, engelli bireylerin istihdama kazandırılması için dünyada gelişmiş birçok ülkede uygulanan modern ve maliyet etkin yöntem olarak kabul edilen destekli istihdam modeli (İş Koçluğu) uygulamasının Kurumumuz bünyesinde hayata geçirilmesine yönelik çalışmalar 2018 yılı itibarıyla başlatılmıştır. Engelli İş Koçluğu, engelli bireylerin istihdama geçişinde, istihdamda iken işe uyumlarının sağlanmasında ve dolayısıyla engellilerin istihdamının sürdürülebilir olmasında etkin kullanılan bir yöntemdir. 2023 yılında modelin geliştirilmesi için çalışmalar devam etmiştir. **2024 yılı sonu itibarıyla**, iş ve meslek danışmanlarının branşlaşması kapsamında 81 ilde 120 birimde Engelli İş Koçluğu hizmeti sunulmaktadır.

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından işitme engelli bireylere yönelik AİLEM Engelsiz İletişim Merkezi hakkında çevrim içi bilgilendirme eğitimi verilmiştir. Eğitimler, 31 Ocak ve 1 Şubat tarihlerinde Engelli İş Koçu branşındaki iş ve meslek danışmanlarına yönelik 4 farklı oturumda gerçekleştirilmiş olup eğitimlere 81 il müdürlüğümüzden yaklaşık 280 Engelli İş Koçu katılım sağlamıştır.

Ankara'da ve İstanbul'da ikamet etmekte olan Serebral Palsili bireylere etkili Engelli İş Koçluğu hizmeti verilmesi de kararlaştırılmıştır. Bu doğrultuda, Ankara'da ikamet etmekte olan 22 Serebral Palsili iş arayanla 7 farklı Engelli İş Koçu aracılığıyla iletişime geçilmiş, bunun yanında, İstanbul'da ikamet eden 2 Serebral Palsili iş arayandan 1 tanesi ise Engelli İş Koçlarımızca işe yerleştirilmiştir.

4.4. Eski Hükümlüler

Eski hükümlüler, başta önyargılar olmak üzere çeşitli nedenlerle işgücü piyasasına girmekte zorluk yaşamaktadır. Ülkemizde eski hükümlü istihdamı konusunda kota sistemi uygulanmak suretiyle bu kişilerin istihdam edilmelerine çalışılmaktadır.

4857 sayılı İş Kanunu'nun 30 uncu maddesine göre; "İşverenler, elli veya daha fazla işçi çalıştırdıkları özel sektör işyerlerinde yüzde üç engelli, kamu işyerlerinde ise yüzde dört engelli ve yüzde iki eski hükümlü işçiyi veya 21/6/1927 tarihli ve 1111 sayılı Askerlik Kanunu veya 16/6/1927 tarihli ve 1076 sayılı Yedek Subaylar ve Yedek Askeri Memurlar Kanunu kapsamına giren ve askerlik hizmetini yaparken 12/4/1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununun 21 inci maddesinde

sayılan terör olaylarının sebep ve tesiri sonucu malul sayılmayacak şekilde yaralananları meslek, beden ve ruhi durumlarına uygun işlerde çalıştırmakla yükümlüdürler.”

Kanun hükmü gereğince, kamu işverenlerinin eski hükümlü işçileri meslek, beden ve ruhi durumlarına uygun işlerde çalıştırmakla yükümlü olmaları nedeniyle, işverenin talebine şartları tutarak başvuru yapan ve görüşmeye gelen eski hükümlülerin işverenin uygun bulmayarak işe almaması veya eski hükümlü kontenjan açığı için talep vermeyerek yükümlülüğünü yerine getirmemesi durumunda ise işverene 4857 sayılı İş Kanununun 101 inci maddesine istinaden çalıştırmadığı her eski hükümlü ve çalıştırmadığı her ay için Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğüne idari para cezası uygulanmaktadır (2024 yılı için İPC tutarı her ay için çalıştırmadığı kişi başına 20.900 TL’dir).

Eski hükümlü işçi çalıştırmadığı için işverenlerden tahsil edilen ceza paraları; eski hükümlülerin kendi işini kurmaları gibi projelerde kullanılmaktadır.

Kurumumuz eski hükümlülere yönelik çeşitli faaliyetler yürütmektedir. Bireysel görüşmeler aracılığıyla bu kişilerin karşılaşmış oldukları sorunların ortadan kaldırılmasına çalışılmakta, ayrıca kendi işini kurmak isteyen eski hükümlülere Kurumumuzca hibe desteği sağlanmaktadır.

Bunun yanı sıra mesleki eğitim kursları ve işbaşı eğitim programları vasıtasıyla da eski hükümlü istihdamı noktasında önemli çalışmalar yürütülmektedir.

2024 yılında 10.888 eski hükümlü ile 18.397 bireysel görüşme yapılmıştır. Bireysel görüşme yapılan eski hükümlülerin 10.515’i erkek, 373’ü kadındır.

2024 yılında uygulanan Toplum Yararına Program ve İşgücü Uyum Programlarından toplamda 1.010 eski hükümlü faydalanmıştır.

Engelli ve Eski Hükümlü Çalıştırmayan İşverenlerden Tahsil Edilen İdari Para Cezalarını Kullanmaya Yetkili Komisyon aracılığıyla, 2024 yılında eski hükümlülerin kendi işini kurması ile ilgili 280 adet proje alınmış ve 199 proje desteklenmiştir.

İl İstihdam ve Mesleki Eğitim Kurulları, işgücü piyasasına ilişkin sorunlara çözüm üretirken, aynı zamanda yereldeki en yakın aktör olarak özel politika gerektiren gruplara yönelik önemli görevleri yerine getirmekte ve bu konuda birçok destekleyici politikayı hayata geçirmektedir.

4.5. Sosyal Yardım İstihdam Bağlantısı

Ülkemizde yürütülmekte olan sosyal yardım uygulamaları ile istihdam arasındaki bağlantının kurulması ve sosyal yardım sisteminin yeniden yapılandırılması amacıyla sosyal yardım alan hanelerde ikamet eden ve çalışabilir durumda olan kişilerin işgücü piyasasına kazandırılarak sosyal içermelerinin sağlanması öngörülmektedir.

Bu doğrultuda Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları (SYDV) tarafından yapılan yönlendirmeler neticesinde 2024 yılı içerisinde gerçekleştirilen faaliyetler aşağıda yer alan tabloda yer almaktadır.

Tablo 2: Sosyal Yardım - İstihdam Bağlantısı Kapsamındaki Faaliyetler

Faaliyet Türü / Yıl	2024
Aktif İşgücü Kursu	2.064
İMD Görüşmesi	104.266
İşe Yerleştirme	19.847
Sisteme Kaydedilme	137.820
TYP Yerleşme	9.677

4.6. Hane Destek Sistemi

Sürdürülebilir geçim kaynaklarına sahip olamama riski yüksek haneler için İŞKUR'un sunmuş olduğu hizmetler çok büyük önem arz etmektedir. Bu kapsamda halihazırda İŞKUR tarafından yürütülmekte olan profillemeye ve portföy çalışmalarına bireysel bazda yürütülenlere ilave olarak hane temelli yaklaşım da 2024 yılında eklenmiştir.

Hane Destek Sistemi, kamu istihdam hizmetlerinin yoksulluk riski yüksek hanelerin sürdürülebilir gelir kaynaklarına ulaşabilmesini desteklemek amacıyla hane temelinde sunulması ve bu hanelerin İŞKUR hizmetlerinden faydalanmasının önceliklendirilmesidir.

Nüfus ve Vatandaşlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından çevrimdışı olarak iletilen ve hanesinde çalışan ve emekli kişi bulunmayan vatandaşlarımızın bilgileri aşağıda belirtilen kriterler doğrultusunda değerlendirmeye alınarak hane destek sisteminin hedef kitlesi oluşturulmuştur. Hedef kitlenin portföylere aktarımını sağlamak amacıyla İş ve Meslek Danışmanlığı Dairesi Başkanlığı ile gerekli sistemsel çalışmalar yapılmıştır. Bu çalışmalar neticesinde 2024 yılı Eylül ayı itibarıyla hane Destek Sistemi hayata geçirilmiştir.

Tablo 3: Hane Destek Sistemi Kapsamındaki Faaliyetler

Hane Destek Sistemi				
Faaliyet/Kişi-Hane	Kadın	Erkek	Toplam	Hane
İşe yerleştirme	3.309	5.069	8.378	7.613
Kursa katılım	878	578	1.456	1.422
TYP	2.584	890	3.474	3.472
İşgücü Uyum Programı	21.792	6.238	28.030	28.030
Toplam	28.563	12.775	41.338	40.537
Danışmanlık	19.849	17.276	37.125	31.182

5. ARACILIK VE DİJİTALLEŞME FAALİYETLERİ

Etkin bir aracılık hizmeti sunabilmek adına İŞKUR aracılığıyla, personel arayan işverenler için 2024 yılında yeni bir uygulama daha hayata geçirilmiştir. Daha önce sadece İŞKUR sistemine kayıtlı işverenler tarafından İŞKUR’a ilan vermek suretiyle talep edilen niteliklere uygun iş gücü sorgulanabilirken, yeni uygulama ile ilan açılmaksızın ihtiyaç duyulan nitelikteki adaylar “aday havuz sistemi” üzerinden görüntülenebilmektedir.

Yeni sistem işverenler açısından zaman ve emek tasarrufu sağlarken iş arayanlar açısından daha nitelikli bir eşleşme imkânı sağlamaktadır.

İŞKUR tarafından yapılan çalışma neticesinde “aday havuz sistemine” giriş yapan işverenler; görüntülenecek arama sayfasında bulunan filtreleme ekranları ile kendilerinin belirleyeceği meslek, yaş, öğrenim durumu, cinsiyet, ikamet edilen il, sertifikalar, dil bilgisi, mesleki yeterlilik belgesi, gibi birçok filtre ile seçtikleri niteliklerde kaç kişinin İŞKUR’da kayıtlı olduğunu öğrenebilmektedir. Bu kapsamda listelenen adaylara ilişkin bilgiler, Kişisel Verileri Koruma Kanunu hükümleri çerçevesinde görüntülenebilmektedir.

Aday havuz sisteminin hayata geçmesi ile işverenler meslek lisesi mezunu, meslek yüksekokul mezunu, mezun olunan bölüm, mesleki yeterlilik belgesi sahibi olan, işsizlik ödeneği alan, sosyal yardım yararlanıcısı, engelli olma durumu, yabancı dil, sürücü belgesi, askerlik durumu, işsiz kalan süre, potansiyel teşvik faydalanıcısı, sertifikalar, TYP faydalanıcısı gibi birçok farklı alt kırılımdaki iş arayanlara ulaşmak için detaylı arama yapma imkânına sahip olmuştur.

Bununla birlikte 2011’den bu yana kadın ve genç istihdamı ile mesleki yeterlilik belgesi sahibi olanların istihdamını teşvik etmek amacıyla; 31/12/2025 tarihine kadar 18 yaş ve üzeri kadınları istihdam eden özel sektör işverenlerinin kişinin durumuna göre 24 ila 54 ay arasında değişen sürelerle, prime esas kazanç üst sınırına kadarki sosyal güvenlik primi işveren payları fondan karşılanmıştır.

İş arayanların onay vermeleri durumunda kamu kurumları ile kurulan web servislerle teyit edilmiş olan mezuniyet, geçmiş meslek ve iş tecrübeleri, sürücü belgesi, askerlik gibi verilerini tek dokunuş ile öz geçmişlerine yansıtma imkânı veren bir altyapı kurulmaktadır. Bu kapsamda 2023 yılı başında %57,1 olan kamu kurumlarınca teyit edilen verilerin oranı 2024 yılı sonu itibarıyla öz geçmiş parametrelerinde %85’e ulaşmıştır. Böylece zaman kaybı ve bürokratik süreç olmadan doğrulanmış bilgilerle eşleştirme ve aracılık hizmetleri yürütülmektedir.

6. İŞ VE MESLEK DANIŞMANLIĞINA YÖNELİK FAALİYETLER

İş arayanların ve iş bulmak amacıyla meslek edinmek, mesleklerini geliştirmek ya da değiştirmek isteyenlerin özellikleri ile işin ve mesleğin gerektirdiği nitelik ve şartların karşılaştırılarak, bireyin istek ve durumuna en uygun işi veya mesleği seçmesi, seçtiği meslekle ilgili eğitim imkânlarından yararlanması, işe yerleştirilmesi, işe uyumunun sağlanması konusunda sistemli olarak yardım edilmesi iş ve meslek danışmanlığı olarak tanımlanmaktadır.

İŞKUR, 1991 yılında başlatılan iş ve meslek danışmanlığı hizmetlerini, 2012 ve 2013 yıllarında kademeli olarak 4.000 iş ve meslek danışmanı istihdam ederek daha geniş kitlelere ulaştırmış ve daha etkin bir şekilde sunar hale getirmiştir. Günümüzde gerek Kurum içi gerekse Kurum dışı iş ve meslek danışmanı atamaları ile söz konusu hizmetin etkinliği gün geçtikçe artmaktadır.

2012 yılında iş ve meslek danışmanlarının göreve başlamasıyla birlikte danışmanlık hizmetleri nitelik ve nicelik açısından önemli bir gelişme göstermiştir. 2024 yılsonu itibarıyla 4.612 iş ve meslek danışmanı ile danışmanlık hizmetleri etkin bir şekilde sunulmuştur.

6.1. İş Kulübü Çalışmaları

İş Kulüpleri, kadınlar, gençler, engelliler, uzun süreli işsizler, eski hükümlüler gibi özel politika gerektiren gruplara yönelik yöntem ve motivasyon desteği vermeyi hedefleyen yoğunlaştırılmış bir iş ve meslek danışmanlığı programıdır.

2024 yılında 61.480 kişi İş Kulübü hizmetlerinden faydalanmıştır. İş Kulüplerinin faaliyete geçtiği 2017 yılından 2024 yılı sonuna kadar ise toplam 323.521 kişi bu hizmetten yararlanmıştır. 2024 yılı sonu itibarıyla Türkiye genelinde 81 ilde 112 İş Kulübü bulunmaktadır.

6.2. İnsan Kaynakları (İK) Platformu Çalışmaları

İnsan Kaynakları (İK) Platformu, işyeri bünyesinde insan kaynakları departmanı bulunan ve tercihen en az 10 çalışanı olan işyerlerini hedef kitle olarak belirleyen özelleştirilmiş işveren danışmanlığı hizmetleridir. İşletmelerin işe alım sürecinde yetkili ve sorumlu İşveren/Yönetici/Müdür/İnsan Kaynakları Yöneticileri/Uzmanları/Temsilcilerinin Kurumumuzun tüm faaliyetleri hakkında bilgilendirilmesi, işverenlere yönelik hizmetlerin ve farkındalığın geliştirilmesi amacıyla İK Platformu oluşturulmuştur.

İK Platformu, firmaların İnsan Kaynakları yöneticileri ya da işverenleriyle daha sıkı ve etkin iletişimde bulunmak suretiyle aylık olarak düzenli toplantılar, bilgilendirmeler, organizasyonlar düzenlenerek iş ve meslek danışmanlığı hizmetleri kapsamında sunulan işveren danışmanlığının özel bir türünü oluşturmaktadır. Hâlihazırda 81 ilde 107 İK Platformu bulunmaktadır.

6.3. Meslek Danışmanlığı Çalışmaları

Kurumumuza verilmiş olan “eğitim ve öğretim kurumlarına yönelik meslek danışmanlığı faaliyetlerini yürütmek” görevi kapsamında İl Müdürlüğü/Hizmet Merkezlerinde görevli iş ve meslek danışmanları tarafından eğitim-öğretim kurumu ziyaretleri gerçekleştirilmektedir.

Eğitim kurumu ziyaretleri kapsamında 2024 yılı içerisinde 8.281 okul ziyaret edilmiştir. Söz konusu ziyaretlerle Kurumumuzun bilinirliğini ve tanınırlığını artırmak, üniversite tercihleri öncesinde öğrencilere yardımcı olmak, yanlış meslek seçiminin olumsuz etkilerini gidermek ve kariyer yolunda gençlerimizi yalnız bırakmamak hedeflenmektedir.

İŞKUR Mesleki Yönelim Test Bataryası ile kişilerin mesleki özelliklerinin tanımlanmasına yardımcı olunmaktadır. Bu kapsamda 2024 yılı içerisinde 10.161 danışana MYTB uygulanmıştır. Meslek Seçimine Destek Dergisinin dokuzuncu sayısı hazırlanarak dijital olarak Kurum internet sitesinde yayımlanmıştır. 2024 yılı içerisinde düzenlenen 216 Meslek Tanıtım Gününde 40.130 öğrenciye meslekler, erbapları tarafından anlatılmıştır.

7. ÜYE KURUMLARIN TOPLANTILARA KATILIM DURUMLARI

İl İstihdam ve Mesleki Eğitim Kurullarının yıl içinde dört kez olağan, ihtiyaç halinde ise olağanüstü yapmış oldukları toplantılar, istihdam ve mesleki eğitim başta olmak üzere yerel dinamikleri harekete geçirme noktasında büyük önem arz etmektedir. Kurul üyelerince toplantılara katılımın tam olarak sağlanması ve toplantılara katılan üyelerin en üst seviyede bu toplantılara katkı sunması, istihdam ve mesleki eğitim başta olmak üzere; işgücü piyasasına girişte ve istihdamda kalma noktasında özel politika gerektiren kadın, genç, engelli ve eski hükümlüler ile çocuk işçiliği gibi üzerinde dikkatle durulması gereken konuların çözümü açısından büyük anlam ifade etmektedir. Bu minvalde İİMEK'lerin etkinleştirilmesi çalışmaları kapsamında hem İl Müdürlüklerinden hem de İİMEK üyesi kurum ve kuruluşlardan, görüş ve önerilerini almak maksadıyla kapsamlı anket çalışmaları yapılmıştır.

Her ilde Vali başkanlığında ortalama 14 üye ile toplanan Kurul gerek kamu kurum/kuruluş temsilcileri gerekse de sosyal taraf temsilcileri katılımı ile yerel işgücü piyasası aktörlerinin karar alma süreçlerine dâhil olmasına imkan sağlamaktadır.

Sivil toplum kuruluşlarının Kurul toplantılarına katılımı hem ülkemiz, hem bulundukları il, hem de temsil etmiş oldukları kesimler adına önem arz etmektedir. Bu noktada engelli vatandaşlarımızı Kurul'da temsil eden Türkiye Sakatlar Konfederasyonu temsilcilerinin, Kurul toplantılarına ve çalışmalarına etkin bir şekilde katılımı göze çarpmaktadır. Benzer şekilde kadınları temsil eden sivil toplum kuruluşları da Kurul toplantılarına katılmakta ve katkı sunmaktadır. Ayrıca, işçi ve işveren temsilcisi sivil toplum kuruluşlarıyla da iş birliğinin artırılmasıyla Kurula yüksek düzeyde katkı sunmaları önem arz etmektedir.

İl İstihdam ve Mesleki Eğitim Kurulları, mevzuatla kendilerine verilmiş olan görev ve yetkilerle, gerek bulundukları illerin gerekse de bir bütün olarak düşünüldüğünde ülkemizin kalkınması için hayati öneme sahip olan istihdam ve mesleki eğitim konuları olmak üzere, kadın, genç, engelli ve eski hükümlü istihdamının artırılması, çocuk işçiliğinin önlenmesi gibi konularda kararlar almakta ve bu kararları hayata geçirmektedir.

Bu itibarla, sözü edilen kararların yerinde ve zamanında alınıp, uygulama sonuçlarının etkin bir şekilde izlenebilmesini sağlamak için Kurul üyelerinin tüm toplantılara eksiksiz katılım sağlamaları ve toplantılarda etkin rol oynamaları beklenmektedir.

Mevcut mevzuatta bulunmayan ancak katkı sunmasının faydalı olacağı değerlendirilen “Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürü, Sosyal Güvenlik İl Müdürü, KOSGEB Müdürü, Denetimli Serbestlik Müdürlüğünden bir temsilci, Üniversite Rektörü, Üniversitenin kariyer merkezlerinden veya sürekli eğitim merkezlerinden bir temsilci, Organize Sanayi Bölgesi Yönetim Kurulu Başkanı” gibi kurum temsilcilerinin de Kurullarda yer almasının Kurulun etkinliği açısından önem arz edeceği düşünülmektedir.

2024 yılında 324'ü olağan 113'ü olağanüstü olmak üzere toplam 437 kurul toplantısı yapılmış ve bu toplantılarda 2 bine yakın karar alınmıştır. Alınan her kararın içeriğinde birden fazla alt karar olabileceği hususu da göz önünde bulundurulmalıdır.

8. KURULLARDA ALINAN ÖRNEK KARARLAR VE İL UYGULAMALARI

Türkiye genelinde 2024 yılında İİMEK’lerde alınan kararlar incelendiğinde; engelli ve eski hükümlülere yönelik hibe projelerinin görüşülüp karara bağlandığı, Yıllık Eğitim Planının görüşüldüğü, Yönetim Kurulu ve Denetim Kurulu üyelerinin seçiminin yapıldığı, bir önceki yıl Faaliyet Raporunun değerlendirildiği, mesleki eğitimde iş sağlığı ve güvenliği tedbirlerinin ele alındığı, okullarda alan ve dal açılıp kapatılması, ilin ihtiyaçlarına göre Mesleki Eğitim Kurslarının belirlenmesi kararlarının alındığı görülmektedir.

Kurul’un 2024 yılının ikinci olağan toplantısı, 81 ilde eş zamanlı olarak video konferans sistemi yoluyla yapılmıştır. “İİMEK’lerin etkinleştirilmesi” özel gündemiyle yapılan toplantı Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Sn. Prof. Dr. Vedat İŞIKHAN’ın açılış konuşmaları ile başlamış daha sonra valilerin başkanlığında il özelinde yapılmaya devam edilmiştir.

Bununla birlikte, 2024 yılında İİMEK’lerde yapılan bilgilendirmeler, alınmış örnek kararlar ve uygulamalardan bazılarını aşağıda yer verilmektedir.

- **AFYONKARAHİSAR:** Günümüz dünyasında yeşil ve dijital dönüşümle birlikte işgücü piyasası başta olmak üzere birçok alanda değişim yaşanılması kaçınılmaz olacaktır. Bu kapsamda işgücünün yaşanacak değişimlere uyum sağlayabilmesi amacıyla yeni gerekliliklere göre eğitilmesi önem arz etmektedir. Bu husustan hareketle Sandıklı İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı Hisar Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi Müdürlüğünde “Yenilenebilir Enerji Teknolojileri Alanının (Sınavlı)” açılmasının teklif edilmesi İİMEK’te uygun görülmüştür.
- **AFYONKARAHİSAR:** 2017/6 sayılı Mevsimlik Tarım İşçileri konulu Genelge gereğince kurumların bu alanda yapacağı çalışmalar sonucu oluşturulacakları raporların sekreteryaya ile görevli Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğüne teslim edilmesi ve İl Müdürlüğünce İl Valiliğine sunum yapılması planlanmıştır.
- **AKSARAY:** Ahiler Kalkınma Ajansı Aksaray Koordinatörü Fatma BECERİKLİ tarafından, Ajansın istihdam ve yatırımcılar ile ilgili ilimizde yapmış olduğu saha ziyaretleri, bilgilendirme ve danışmanlık faaliyetleri, Invest in Aksaray ve yatirimadestek.gov.tr WEB siteleri, projeler ve faaliyetler hakkında bilgi verilmiştir.
- **AKSARAY:** Cumhurbaşkanlığı ikinci yüz günlük icraat programında yer alan Çocuk İşçiliği ile mücadele konusunda yapılan çalışmalar hakkında Aksaray Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü tarafından yapılan sunumda yürütülen faaliyetler hakkında bilgi verilmiştir. 12 Haziran Dünya Çocuk İşçiliğiyle Mücadele Gününe yönelik paydaş kurumlarla birlikte farkındalık çalışmaları yapılmıştır.
- **AKSARAY:** Türkiye’de kadın istihdamına yönelik mesleki eğitim, teşvik ve hibe gibi destekler veren kamu kurumları, yetişmiş insan kaynağına sahip sivil toplum kuruluşları, üretim kapasitesine sahip kadın kooperatifleri ve istihdam sağlayan özel sektör kuruluşlarının bir araya gelerek kayıtlı kadın istihdamının artırılmasını sağlayacak iş birliği sistemi olan “İş Pozitif” hakkında Aksaray Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü İş ve Meslek Danışmanları tarafından sunum yapılmıştır. İlgili kurum ve kuruluşlar iş birliğinde İş Pozitif Programına yönelik 9 Mayıs 2024 tarihinde ATSO Konferans salonunda Kadın Dernek ve Platformlarının katılımıyla tanıtım toplantısı yapılmıştır.

▪ **ANTALYA:** Günümüz dünyasında yeşil ve dijital dönüşümle birlikte işgücü piyasası başta olmak üzere birçok alanda değişim yaşanılması kaçınılmaz olacaktır. Bu kapsamda işgücünün yaşanacak değişimlere uyum sağlayabilmesi amacıyla yeni gerekliliklere göre eğitilmesi önem arz etmektedir. Bu husustan hareketle Elmalı Yusuf Öner Toy Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi Yenilenebilir Enerji Teknolojileri Alanı açılmasının teklif edilmesi İİMEK’te uygun görülmüştür.

▪ **ARTVİN:** Kırsal kalkınma projesi olan Beşpare Eko Köy Projesi kapsamında, köylerdeki atıl durumda bulunan ve kullanılmayan okulların Artvin İl Özel İdaresi ve Milli Eğitim İl Müdürlüğü ile ilgili kooperatif temsilcileriyle beraber Artvin Kadın Girişimciler Turizm Geliştirme ve İşletme Kooperatifine tahsis edilmesi ile ilgili çalışmalar yapılmasına karar verilmiştir.

▪ **ARTVİN:** Mesleki ve Teknik Eğitimin kalitesini artırarak mesleki becerileri yüksek bireyler yetiştirmek, sektörler arası koordinasyonu artırarak iş birliği içinde çalışmayı sağlamak amacıyla TOBB Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesinde, Mesleki ve Teknik Eğitim Politika Belgesi Artvin Çalıştay yapılmasına karar verilmiş ve çalıştay yapılmıştır.

▪ **BOLU:** İŞKUR İstihdam Teşviklerinin yıl içerisinde iş yeri ziyaretleri kapsamında tanıtılması, toplumsal cinsiyet eşitliği, genç istihdamı, çocuk işçiliği, tarım alanında istihdam ve engelli projeleri ile ilgili il genelinde çalışmalar yürütülmesi kararlaştırılmıştır.

▪ **BURSA:** Zihinsel engelliler ile Otizm Spektrum Bozukluğu olan engellilerin destekli istihdam modeli kapsamında özel sektör işyerlerinde istihdamlarının sağlanması ve artırılması amacıyla Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü, İl Milli Eğitim Müdürlüğü ile Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlükleri tarafından ilgili taraflarla görüşülerek; belirlenecek önerilerin ilgili Bakanlıklara bildirilmesi kararlaştırılmıştır.

▪ **BURSA:** Bursa ilinde mesleki eğitimin yaygınlaştırılması amacıyla mesleki eğitimde özel sektör girişim payının artırılmasına ilişkin İl Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından araştırma yapılması kararlaştırılmıştır. Yapılan araştırma neticesinde tespit edilen hususların ilgili kurumlara bildirilmesine karar verilmiştir.

▪ **DENİZLİ:** Acıpayam Karaağaç Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi bünyesinde, Yenilenebilir Enerji Teknolojileri Alanı açılması teklif edilerek yerel işgücünün ikiz dönüşüme hazırlanmasına katkı sunmak amaçlanmıştır.

▪ **DENİZLİ:** Pamukkale Üniversitesi temsilcisinin teklifleri ile temininde güçlük çekilen mesleklerde istihdamı arttırmak ve teşvik etmek amacıyla işverenlerin çalışma sürelerini ve koşullarını tekrar düzenlemesi gerektiğine dair tavsiye kararının Kuruldaki oda temsilcilerine iletilmesine karar verilmiştir.

▪ **DENİZLİ:** İstihdam sürecinin daha etkin yürütülebilmesi, işverenin ihtiyacına uygun işgücünün yönlendirilmesi, istihdamın artırılmasına yönelik olarak yerel istihdamda önceliklerin belirlenmesi ve yerel istihdam politikalarının daha etkin bir şekilde kullanılmasına katkı sağlamak amacıyla GEKA Güney Ege Kalkınma Ajansı ile Pamukkale Üniversitesi temsilcilerinin iş birliği ile önümüzdeki 5 yıllık süreci kapsayacak şekilde İl İstihdam Planı hazırlanması için çalışma yapılmasına karar verilmiştir.

▪ **DENİZLİ:** Çocuk işçiliğinin önlenmesine yönelik yapılabilecek faaliyetler hususunda teklif ve öneriler görüşülmüştür. Bu doğrultuda;

a) Sanayi ve hizmet sektöründe SGK denetmenlerince yapılan denetimlerde çocuk işçi sayısının İl İstihdam ve Mesleki Eğitim Kurulu'na bildirilmesi,

b) Mevsimlik tarım işlerinde çocuk işçiliği hususunda, mevsimlik tarım işçileri il koordinatörünün yapılacak olan ilk olağan kurul toplantısına davet edilmesi ve bilgi alınması,

c) Farkındalık yaratmak amacıyla "12 Haziran Dünya Çocuk İşçiliği ile Mücadele Günü" kapsamında okullarda etkinlikler düzenlenmesi,

d) İş ve Meslek Danışmanları tarafından ziyaretler düzenlenerek muhtarların çocuk işçiliği konusunda bilgilendirilmesine yönelik kararlar verilmiştir.

- **DÜZCE:** İlde çocuk işçiliği ile mücadele kapsamında yapılan çalışmaların arttırılarak sürdürülmesine, özellikle sokaklarda çalışanlar ile mevsimlik tarım işlerinde çalışan çocukların tespit edilmesi için ilgili kurumlar ile iş birliği halinde çalışılmasına, her toplantıda bu hususta yapılan çalışmalar hakkında kurula bilgi verilmesine yönelik karar alınmıştır.

- **DÜZCE:** Akçakoca Sakatlar Derneği tarafından hazırlanan engelliler için Aşçılık Öğreniyoruz adındaki 12 kişilik meslek edindirme kurs teklifinin uygun görülerek değerlendirilmek üzere ilgili komisyona gönderilmesi kararlaştırılmıştır.

- **GİRESUN:** İşveren ziyaretlerinde Çocuk İşçiliğinin Önlenmesine Yönelik bilgilendirme çalışması yapılması kararlaştırılmıştır.

- **GİRESUN:** Mevsimlik Tarım İşlerinde (Fındık Tarımında) Çocuk İşçiliğinin önlenmesine yönelik alınacak tedbirler görüşülerek onaylanmıştır.

- **HAKKARİ:** Kayıt dışı istihdamın önlenmesi amacı ile SGK tarafından yapılan denetim ve bilgilendirme faaliyetlerinin artırılması yönelik karar alınmıştır.

- **HATAY:** Bölgede yaşanan depremler nedeniyle birçok meslekte yetişmiş işgücünün il dışına göç etmesi sonucu bu alanlarda mesleki eğitim ihtiyacı doğmuştur. Bu ihtiyacın giderilmesi amacıyla konteyner kentlerde hazırlanacak kurs mekânlarında odalar ve dernekler iş birliği ile öncelikle kadınların ve gençlerin mesleki eğitimine yönelik kurslar açılması kararlaştırılmıştır.

- **MERSİN:** İŞKUR, İl Milli Eğitim Müdürlüğü, Mersin Üniversitesi, MTSO ve engellilere yönelik Sivil Toplum Kuruluşları iş birliğiyle 30 Mayıs 2024 tarihinde Mersin Üniversitesi'nde 'Engelsiz Kariyer ve İstihdam Günü' etkinliği düzenlenmesi kararı alınmıştır. Bu karar kapsamında 'Engelsiz Kariyer ve İstihdam Günü' 30.05.2024 tarihinde gerçekleştirilmiştir.

- **MERSİN:** Bağımlılıkla mücadele çalışmaları kapsamında; İl Sağlık Müdürlüğü koordinasyonunda, AMATEM, YEDAM, İl Sağlık Müdürlüğüne bağlı olarak hizmet veren tedavi kuruluşları, İŞKUR, işverenleri temsilen ilgili odalar ve kuruluşlar, konuya ilişkin Mersin Büyükşehir Belediyesi ile İlçe Belediyeleri ve Kurulumuzca uygun görülen diğer kurum ve kuruluşların yer alacağı bir "Çalışma Grubu" oluşturulması ile tesis edilecek çalışma grubu tarafından hazırlanacak raporların İİMEK Yürütme Kurulu ve İl İstihdam ve Mesleki Eğitim Kurulu'na sunulması kararlaştırılmıştır.

- **İZMİR:** Kadın istihdamını artırmak amacıyla kadınlara sağlanan haklar hakkında (yarım çalışma ödeneği, analık halinde çalışma ve süt izni, doğum borçlanması, engelli çocuğu olanlara erken emeklilik hakkı), İzmir ve Türkiye bazında kadın istihdam çalışmaları hakkında Kurul üyelerine genel bir bilgilendirme yapılmıştır.

- **KAHRAMANMARAŞ:** Üst politika belgeleri çerçevesinde toplumsal cinsiyet eşitliği ve genç istihdamı konularının yılda en az bir kez İl İstihdam ve Mesleki Eğitim Kurullarında gündeme alınması ve bu grupların kendilerine uygun hizmetlere yönlendirilmesine yönelik çalışmalar yapılması kararlaştırılmıştır.

- **KARABÜK:** (20-24) ve (25-29) yaş grubu aralığında olup; ilköğretim ile lise ve dengi okul mezunu kişilerin, "Eleman Temininde Güçlük Çekilen Meslekler"e yönlendirilmesi için pratik ve

acil tedbirler alınması adına yerelde ilgili İl Müdürlükleriyle yapılan çalışmaların arttırılarak devam edilmesine karar verilmiştir.

- **KARAMAN:** Kadın istihdamı ve kadın girişimciliği konuları toplantılarda gündeme getirilmiş, kadın kooperatif temsilcileri toplantılara davet edilmiştir.

- **KIRIKKALE:** 2024/1. Dönem Engelli ve Eski Hükümlülere yönelik proje rehberinde bulunan Engellilere Yönelik Mesleki Eğitim ve Mesleki Rehabilitasyon Projeleri kapsamında Kırıkkale Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü ile 12 kişiye yönelik hafif düzeyde zihinsel engelliler için “Turistik ve Hediyelik Eşya Yapımı” mesleğinde, Kırıkkale Tüm Engelliler ve Engelsiz Yaşamı Destekleme Derneği ile karma engel grubunda yer alan 20 engelli için “Kasiyer” mesleğinde ve yine aynı dernekle hafif düzeyde zihinsel engelli 10 kişi için “ Turistik ve Hediyelik Eşya Yapımı” mesleğinde mesleki eğitim kursu düzenlenmesine yönelik kararlar alınmıştır.

- **KIRKLARELİ:** Kırklareli Organize Sanayi Bölgesi Yönetim Kurulu Başkanlığının talebi doğrultusunda, Organize Sanayi Bölgesinde yapılan yatırımlar sonucunda artan nitelikli işgücü ihtiyacının karşılanabilmesi amacıyla Organize Sanayi Bölgesi içerisinde Mesleki Eğitim Merkezi açılmasının teklif edilmesi, oy birliği ile kabul edilmiştir.

- **KİLİS:** Engelli vatandaşlarımızın kabiliyetlerini belirlemek ve istihdam edilebilirliklerini artırmak amacıyla ilimizde yaşayan engelli vatandaşlarımızın tespitine yönelik çalışmaların ilgili vali yardımcısının koordinatörlüğünde; İl Sağlık Müdürlüğü, SYDV ve Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü temsilcileri ile birlikte yürütülmesi kararlaştırılmıştır.

- **KOCAELİ:** 12 Haziran Dünya Çocuk İşçiliği ile Mücadele Günü etkinlikleri kapsamında, farkındalık yaratmak amacıyla tarafların tanınırlık ve görünürlük faaliyetlerine önem verilmesi ve gerekli paylaşımların yapılmasına yönelik karar alınmıştır.

- **SİNOP:** Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) tarafından, İsveç Uluslararası Kalkınma İşbirliği Ajansı (SIDA) finansmanı ve Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) iş birliğiyle “Kadınlar için daha çok iyi işler, Türkiye de insana yakışır iş için kadınların güçlendirilmesi projesi” kapsamında, 2024 yılı içerisinde kadınlara yönelik çalışmaların daha fazla yapılarak yılsonunda raporlaştırılarak kurula sunulmasına karar verilmiştir.

- **SİVAS:** İl Tarım ve Orman Müdürlüğünce tertip edilen eğitimler sonrası başarılı olan kursiyerlerin tarımsal üretime katılımlarının sağlanması maksadıyla KOSGEB İl Müdürlüğüne yönlendirilerek uygun destekler hakkında bilgilendirilme ve işletme kurmalarına yönelik rehberlik faaliyetlerinin yürütülmesi kararlaştırılmıştır.

- **ŞIRNAK:** Okullardaki engelli öğrenciler için tarih, saat ve yeri önceden belirlenmek kaydıyla İŞKUR’un Engelli Koçu faaliyetlerinden yararlandırılması kararlaştırılmıştır.

- **TEKİRDAĞ:** İl İstihdam ve Mesleki Eğitim Kurulu 2023 yılı 4. olağan toplantısında alınan karar kapsamında Tekirdağ Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü koordinasyonunda, Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi, Tekirdağ İl Milli Eğitim Müdürlüğü, Trakya Kalkınma Ajansı ve Çorlu Ticaret Sanayi Odası iş birliğinde, 29 Kasım 2023 tarihinde Çorlu Ticaret ve Sanayi Odasında düzenlenen “Cumhuriyetimizin 100. Yılında Tekirdağ’da İstihdamın Bugünü ve Geleceği Sempozyumu” hakkında sonuç raporu hazırlanarak Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğüne gönderilmesi kararlaştırılmıştır.

- **TRABZON:** Toplumsal Cinsiyet Eşitliği ve Genç İstihdamı konusunda kadın istihdamının farkındalığını arttırmak amacıyla İlimiz Vali Yardımcısı başkanlığında İŞKUR, Trabzon Ticaret ve Sanayi Odası, Trabzon Esnaf ve Sanatkarlar Odaları Birliği Başkanlığı, DOKA ve İl Milli Eğitim

Müdürlüğü temsilcilerinden oluşan bir alt komisyon kurulmasına, komisyonun sekreteryasını İŞKUR'un yapmasına ve söz konusu komisyonun kendi aralarında belirledikleri tarihlerde toplanarak kadın istihdamının arttırılmasına yönelik yapılacak proje fikirlerini ve diğer çalışmalarını planlayarak Kurula bilgi vermesine karar verilmiştir.

Yıllar itibarıyla İİMEK kurulları tarafından alınan kararların ve il uygulamalarının yer aldığı İl İstihdam ve Mesleki Eğitim Kurulları Faaliyet Raporlarına <https://www.iskur.gov.tr/kurumsal-bilgi/raporlar/> adresinden ulaşılabilir.

9. DEĞERLENDİRME VE ÖNERİLER

İl İstihdam ve Mesleki Eğitim Kurulları, kamu kurum ve kuruluşlarının taşra birimleri ile sivil/yerel aktörleri harekete geçirmek suretiyle katılımcı bir anlayışla il düzeyinde çalışmalar yapmakta ve uygulamaları takip etmektedir. Kurulların oluşumu ve mevzuatla kendilerine verilen görevler dikkate alındığında; istihdam ve mesleki eğitim konuları başta olmak üzere yerel ve ulusal düzeyde büyük önem arz eden hususları bünyelerinde ihtiva ettiği görülmektedir.

2008 yılında 4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanunu'nda yapılan değişiklikle Kurumumuza; iş arayan veya işini değiştirmek, geliştirmek veya kendi işini kurmak isteyen kişilere çeşitli hizmetlerin verilmesi ve daha fazla işsize ulaşarak hizmet sunması amacıyla İşsizlik Sigortası Fonundan ciddi miktarda kaynak aktarılmıştır. 2008 yılından bu yana Kurumumuz hem sunduğu hizmetlerin kalitesini artırmakta hem de yeni hizmetler sunarak işgücü piyasasında dengenin sağlanması hedeflemektedir. Yine aynı düzenleme ile il düzeyinde istihdam politikasının belirlenmesi ve uygulanmasında kullanılmak üzere yetki ve sorumluluk, yerelde sosyal diyalog ve eşgüdüm mekanizması olarak kurgulanan İİMEK'lere verilmiştir.

İlin istihdam ve mesleki eğitim politika önerilerini oluşturmak, mesleki eğitim uygulamalarında ortaya çıkan uyuşmazlıkların çözümüne yardımcı olmak, mesleki eğitim, işgücü ve istihdam konularında kurum ve kuruluşlardan gelecek görüş ve önerileri incelemek, değerlendirmek ve sonuçlandırmak, il düzeyinde istihdamı koruyucu, geliştirici ve işsizliği önleyici tedbirleri belirlemek ve gereği için ilgili kurum ve kuruluşlara bildirmek İİMEK'in görevleri arasındadır. Ayrıca, işgücü piyasası araştırma sonuçları da dikkate alınarak İl Milli Eğitim Müdürlüğü ve Kurum tarafından hazırlanan işgücü yetiştirme faaliyetlerine ilişkin planları onaylamak ve bunların uygulama sonuçlarını izlemek de Kurulun görev alanı içerisinde bulunmaktadır. İİMEK'ler; Kurul, Yürütme Kurulu ve Denetim Kurulu aracılığıyla faaliyetlerini yürütmektedir.

Kurulun icra organı olan yürütme kurulu, kurul üyesi olarak sayılan kurum ve kuruluş temsilcilerinden oluşmaktadır. 5 kişiden oluşan yürütme kurulunun, ilin istihdam ve mesleki eğitim politikasının oluşturulabilmesi için Kurula gerekli bilgi ve dokümanları hazırlamak, işgücü piyasası araştırmalarını da dikkate alarak yerel düzeyde istihdam ve mesleki eğitim politika önerilerini belirlemek, Kurul tarafından alınan kararlar ile il düzeyinde uygulanmak üzere ilgili kurum ve kuruluşlara bildirilen istihdamı koruyucu, geliştirici ve işsizliği önleyici tedbirlerin uygulanmasını izlemek, gerektiğinde kurumlar arasında koordinasyonu sağlamak gibi görevleri bulunmaktadır. Beş kişiden oluşan İİMEK Yürütme Kurulu üyelerinin daha etkin bir şekilde Kurula katkı sunması beklenmektedir. Kurulun daimî üyesi olan Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürü ile Milli Eğitim Müdürü dışındaki, diğer üç üye kurumun temsilcilerinin Yürütme Kurulunda daha aktif olarak yer alması, başta istihdam ve mesleki eğitim olmak üzere Kurula verilen görevlerin ifa edilmesinde etkinliği ve verimliliği önemli ölçüde artıracaktır.

İl müdürlüklerince yürütülen, aktif işgücü hizmetleri kapsamındaki kurs ve programlar ve sonuçları Millî Eğitim Bakanlığı ve Kurumun denetim yetkisi saklı kalmak kaydıyla denetim kurulu tarafından denetlenmektedir. Denetim Kurulu; Kurul başkanının onayıyla, biri Kurum temsilcisi, diğeri Kuruldaki diğer kurum ve kuruluş temsilcileri arasından seçilecek bir üye olmak üzere iki üyeden

oluşmaktadır. Kurum üyesi haricindeki üye belirlemede İl Milli Eğitim Müdürlüğü temsilcisine öncelik verilmektedir. Denetim Kurulu ihbar, şikâyet gibi nedenlerle yapılacak olağanüstü denetimler dışında aktif işgücü hizmetleri kapsamındaki kurs ve programlar ile sonuçlarını, faaliyet süresince en az bir kere denetlemektedir. Kurs ve programları denetleyen bu kurulların daha etkin oluşturulması, denetimlerin titizlikle ve raporlardaki formatlara uygun şekilde yerine getirilmesi gerekmektedir.

2024 yılında 324'ü olağan 113'ü olağanüstü olmak üzere toplam 437 kurul toplantısı yapılmış ve bu toplantılarda 2 bine yakın karar alınmıştır. Alınan her kararın içeriğinde birden fazla alt karar olabileceği hususu da göz önünde bulundurulmalıdır.

Kurul toplantılarının ve katılımcı bütün kurum ve ilgili kuruluşların yerel düzeyde belirlenecek istihdam ve eğitim politikalarında önemli ve aktif rol oynayacakları düşüncesine sahip olarak yapılacak olan toplantıların faaliyet ve kararlarına aktif katılımları kurul çalışmaları açısından büyük önem arz etmektedir.

Kurul üyesi kurum ve kuruluşların birbirleriyle tam bir eşgüdüm içerisinde olmaları, mevzuatla Kurula verilen görevlerin başarıyla yerine getirilebilmesi noktasında büyük önem arz etmektedir. İl düzeyinde etkin bir istihdam ve mesleki eğitim politikası belirlemenin yolu her ilin kendi yerel dinamiklerinin açık bir şekilde ele alınmasından geçmektedir. Bu itibarla yerel düzeydeki ekonomik, demografik ve sosyal dinamikler, Kurul üyelerince tam manasıyla kavranmalı ve Kurulda alınan kararlarda bu dinamikler dikkate alınmalıdır.

İl İstihdam ve Mesleki Eğitim Kurullarının etkinleştirilmesi çalışmaları kapsamında Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürleri ile Kurul üyesi diğer kurum ve kuruluşların temsilcilerine Mart 2024 tarihinde anket uygulanmıştır. Yapılan anket çalışmasının sonuçlarının analizi çerçevesinde bir sunum hazırlanmış ve Temmuz 2024 döneminde Ekonomi Koordinasyon Kuruluna arz edilmiştir.

Yapılan çalışmalar neticesinde mevcut durumda İİMEK üyesi olmayan ancak Kurul'a dâhil olması halinde Kurul etkinliğine katkı sunacak bazı tarafların Kurul'a dâhil edilerek mevcut sosyal diyalog yapısını güçlendirebileceği değerlendirilmiştir. Bu çerçevede "Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürü, Sosyal Güvenlik İl Müdürü, Tarım ve Orman İl Müdürü, Üniversite Rektörü, KOSGEB Müdürü, Denetimli Serbestlik Müdürlüğünden bir temsilci, üniversitenin kariyer merkezlerinden veya sürekli eğitim merkezlerinden bir temsilci, Organize Sanayi Bölgesi Yönetim Kurulu Başkanı, ilin potansiyeli, ekonomik ve sektörel dağılımı dikkate alınarak Vali tarafından belirlenecek bir temsilci" olmak üzere İİMEK'e dokuz yeni üye eklenerek Kurul'un daha katılımcı bir anlayışla oluşması hedeflenmiştir. Konu hakkında mevzuat değişiklik taslağı hazırlanmış ve taslağın yürürlüğe girmesine ilişkin süreç yürütölmeye devam edilmektedir.

Yine Kurulların etkinleştirilmesi adına; Kurul toplantılarının mutlaka vali başkanlığında yapılarak alınan kararların titizlikle takip edilmesi, ilin istihdamını koruyucu, geliştirici ve işsizliği önleyici tedbirlerin uygulanıp uygulanmadığına yönelik bir izleme mekanizmasının oluşturulmasının faydalı olacağı değerlendirilmektedir.

TÜRKİYE İŞ KURUMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

www.iskur.gov.tr

2024